

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA

DIPLOMSKA NALOGA

MOJCA PAVLIČ DRNOVŠEK

UNIVERZA V LJUBLJANI
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Študijski program: Predšolska vzgoja

Glasba z lutko – lutka z glasbo
DIPLOMSKA NALOGA

Mentor:
Red. prof. Edvard Majaron

Kandidatka:
Mojca Pavlič Drnovšek

Ljubljana, september 2011

IZJAVA

Izjavljam, da je diplomska naloga v celoti moje avtorsko delo.

ZAHVALA

Moja diplomska naloga je zaradi različnih okoliščin nastajala izredno počasi. Iskreno se zahvaljujem vsem, ki ste me potrpežljivo spodbujali in tako soustvarili pogoje, da nalogo vendarle zaključim.

Hvala gospodu profesorju Edvardu Majaronu, hvala vzgojiteljici Ireni, hvala otrokom skupine Metulji, hvala njihovim staršem za odprto sodelovanje, zaupanje in dovoljenje za objavo podatkov in fotografij.

Hvala moji družini za neizmerno podporo in pomoč.

POVZETEK

Diplomska naloga predstavlja neposredno izkušnjo doseganja kurikularnih ciljev v vrtcu s področja glasbe, z uporabo lutkovnih in gledaliških elementov. Potrjuje, da uporaba lutke vpliva na otrokov celostni razvoj, zlasti na domišljijo in samostojno ustvarjanje. Lutka in mali instrument, ki ju je otrok sam izdelal, spodbujata otrokovo glasbeno in dramsko poustvarjanje. Vključitev lutke je bistveno prispevala k večji otrokovi ustvarjalnosti in poustvarjalnosti na glasbenem področju.

Aktiven ustvarjalni proces z lutko in glasbo se je vsakodnevno odvijal v obdobju šestih tednov v skupini štiriindvajsetih otrok, starih od pet do šest let. Gre za kvalitativno raziskavo, saj diplomska naloga temelji na beleženju vsakodnevne evalvacije.

Lutka in glasba – z roko v roki.

KLJUČNE BESEDE

Glasba, lutka, motivacija, ustvarjalnost, poustvarjalnost, domišljija, predstava, lutkovna opera.

Music with puppets – puppets with music

ABSTRACT

This diploma work is a survey of my direct experiences with achieving the goals of nursery school curriculum in the field of music by the use of puppets and theatric elements. It confirms the thesis that the use of puppets influences the entire children's development, especially their imagination and personal creation. A puppet and a little instrument, both constructed independently by children, stimulate children's creation and re-creation in the field of music.

Active creative process with puppets and music was going on daily for six weeks within a group of twenty-four children, aged five and six. It is a qualitative research based on daily evaluation.

Puppets and music – hand in hand.

KEY WORDS

Music, puppet, motivation, creation, re-creation, imagination, performance, puppet opera.

KAZALO

1 UVOD	1
2 PRIPRAVA	2
3 DNEVNIK Z ANALIZAMI.....	4
1. dan: Spoznamo se.....	4
2. dan: Vampek in Smetko	7
3. dan: Miška in medved	10
4. dan: Risanje plakata in zapisovanje idej	14
5. dan: Zapestnice.....	17
6. dan: Izdelava mišk in medvedov	19
7. dan: Spontana igra.....	23
8. dan: Predstava na mizah.....	26
9. dan: Melodija in ritem	28
10. dan: Bobni in brenke	30
11. dan: Lutke in mali instrumenti	33
12. dan: Lutke in mali instrumenti na zunanjem igrišču	35
13. dan: Mini predstave	39
14. dan: Lutke pojejo.....	41
15. dan: Otroci pojejo in rišejo.....	42
16. dan: Otroci si ogledajo posnetke projekta Miška in medved	44
17. dan: Na podstrešju je ropot.....	45
18. dan: Lutke in koncert klasične glasbe	47
19. dan: Otroci prirejajo koncerte z namišljenimi instrumenti.....	50
20. dan: Orkestri z malimi instrumenti.....	51
21. dan: Pipi in Popo	53
22. dan: Melodija in ritmi.....	55

23. dan: Zelenček in Kokoška – igra odmeva.....	57
24. dan: Poskus izmišljarij	58
25. dan: Nastop s Štirimi godci.....	59
26. dan: Od izmišljarij do Mojce Pokrajculje	60
27. dan: Mojca Pokrajculja na obisku in prva vaja.....	62
28. dan: Druga vaja.....	63
29. dan: Tretja vaja	65
30. dan: Nastop – izvedba opere Mojca Pokrajculja	66
4 ZAKLJUČEK.....	72
5 LITERATURA.....	74
6 PRILOGA.....	75

KAZALO SLIK

Slika 1: Zelenček je otroke navdušil.....	5
Slika 2: Srečen konec predstave Vampek.....	8
Slika 3: Smetko – motivacija za aktiven odziv otrok.	9
Slika 4: Miška in medved – pomočnika za usvajanje glasbenih vsebin.....	12
Slika 5: Medved počasi za miško caplja.....	12
Slika 6: Miška pa hitro drobenclja.....	13
Slika 7: »Dež« otroških asociacij.	15
Slika 8: Izražanje z risbo.	16
Slika 9: Ob risanju smo tudi peli.	16
Slika 10: Zapestnice za miške.	18
Slika 11: Še oranžne brke dobiš, miška.....	21
Slika 12: Moj medved pa je lahko tudi trobenta.....	21
Slika 13: Miški izbirata svoje noge.	22
Slika 14: Sama sem ga naredila.....	23
Slika 15: Mišji rep.	25
Slika 16: Spontana igra.....	25
Slika 17: Glasbeno – lutkovna predstava.	27
Slika 18: Hej, medo, kje si? Ta ritem je tvoj. Jaz ne znam copati.....	29
Slika 19: Bobne izdelujemo sami, radi pa si tudi pomagamo med seboj.....	31
Slika 20: Skupno muziciranje. Miške in medvedi pa poslušajo.....	32
Slika 21: Lutka in mali instrument spodbujata veselo poustvarjanje.	34
Slika 22: Medvedi smo našli miške.....	37
Slika 23: Boben igra co-op, co-op. Odlično medvedi.	38
Slika 24: Dober dan! Sem Zelenček. Kako pa je tebi ime?	39

Slika 25: Na vaji borba, na predstavi pa simpatična igra.....	40
Slika 26: Nerazdružljiva prijatelja.	42
Slika 27: No, prav. Tudi jaz bom narisal risbico.	43
Slika 28: Poglej, tam pa jaz nastopam.	44
Slika 29: Zadovoljni otroci – zadovoljni starši.	45
Slika 30: Lutke prvič gledajo koncert klasične glasbe in se zelo različno odzivajo.....	48
Slika 31: Veseli orkester v sestavi violine, flaut in bobna. Dirigentka je zadovoljna.	51
Slika 32: Pa špilamo prav radi...	52
Slika 33: Vse oči in ušesa so usmerjena v nova obiskovalca.....	54
Slika 34: Usklajena ura metronom in petje.....	56
Slika 35: Zelenček in Kokoška pri igri odmeva.....	58
Slika 36: Zelenček z izmišljarijo tolaži Lano.....	59
Slika 37: Štirje fantje špilajo, špilajo, špilajo.....	60
Slika 38: Včeraj sem videl vajo za lutkovno predstavo Mojca Pokrajculja.....	61
Slika 39: Otroci in Zelenček pri ogledu Mojce Pokrajculje.....	63
Slika 40: »Mmm, kako je dober med!« » Ali bo volk kar z loparjem ležal na soncu?«.....	65
Slika 41: Zelo pomembne glasbene priprave.....	66
Slika 42: Zelenček napoveduje predstavo in pogumna Mojca Pokrajculja.	67
Slika 43: Lutkovni orkester in zbor.....	67
Slika 44: Lisica čistilka in volk čuvaj.	68
Slika 45: Še en lep priklon in bučen aplavz.	69
Slika 46: Zelenčkov zaključek	73

1.0 UVOD

»Lutka ima zares čarobno moč,« sem se navdušeno strinjala, ko sem prebrala knjigo *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk* (Borota B. in dr., 2006). V njej sem našla potrditve in nove ideje za področja, ki so meni blizu že od ranega otroštva: glasba, gibanje, gledališče, lutka. Všeč mi je njihova interakcija, saj se tako čarobna moč še bolj krepi in nevsiljivo vpliva na otrokov celostni razvoj.

V času mojega službovanja v zasebni glasbeni šoli, se mi je najbolj vtisnil v spomin dan, ko sem prvič v novem šolskem letu sprejela na prvo učno uro predšolske glasbene vzgoje, skupino petletnih otrok. Kljub sproščenemu vzdušju, se nekateri otroci niso želeli pridružiti »krogu spoznavanja«, v katerem smo peli pesem in spoznavali naša imena. Spomnila sem se, da imam v torbici majhno plišasto igračo. Nerodno je prilezla ven, pozdravila otroke, se predstavila, spraševala kje je in se kmalu znašla v rokah otrok, ki so ji hiteli pripovedovati, kako jim je ime. Tudi zadržani otroci so prišli k lutki in popolnoma pozabili na starše, ki so čez nekaj časa že lahko brez težav zapustili učilnico. Lutka je bila potem celo šolsko leto naša spremljevalka pri usvajanju osnovnih glasbenih vsebin. Z lahkoto smo dosegali cilje predšolske glasbene vzgoje. Tako sem lahko prek lastne izkušnje potrdila, da igra z lutko pomaga pri vzpostavljanju stika z otroki. Lutka navduši, pritegne, sporoča, posreduje, je zaupnica, je živa. Otrokom omogoča učenje z veliko zabave in sproščenosti.

»Lutke vnašajo novo perspektivo spoznavanja nove snovi. Učenci niso le pasivni poslušalci, temveč aktivni soustvarjalci učnega procesa.« (Korošec H., 2006, str. 124).

Zato se lutka in glasba v moji diplomski nalogi držita za roke in sta tako močni motivacijski spodbujevalki, s katerima bom v diplomski nalogi odgovarjala na vprašanja: kako uporaba lutke vpliva na otrokov celostni razvoj, zlasti na domišljijo in samostojno ustvarjanje ter kako lutka in mali instrument, ki ju je otrok sam izdelal, spodbujata glasbeno in dramsko poudarjanje.

Predvidevam, da bo vključitev lutke bistveno prispevala k večji ustvarjalnosti in poudarjanju otrok na glasbenem področju.

Dejavnosti, ki sem jih izvajala v vrtcu, podrobneje opisujem zaradi razlage metodičnega postopka in mojega načina dela. Poudarek je na beleženju vsakodnevne evalvacije. Le-te prikazujejo rezultate dela in primerjavo z mojimi prejšnjimi izkušnjami, ko lutke nisem uporabila. Namigi pa so namenjeni idejam za nadaljnje delo.

2.0 PRIPRAVA

Naslov: Glasba in lutka.

Vrtec: Storžek Preddvor.

Skupina: Metulji.

Starost: od 5 do 6 let.

Število otrok: 24 (14 deklic, 10 dečkov).

Odrasli: vzgojiteljica in pomočnica skupine stalni, jaz vsakodnevna obiskovalka.

Čas izvajanja dejavnosti: 6 tednov neprekinjeno v dopoldanskem času, povprečno po uro in pol.

Izhodišče:

- dosedanje izkušnje brez lutke, z lutko,
- povabilo vzgojiteljice, ki otrokom preko lutke želi prebuditi domišljijo in ustvarjalnost ter obogatiti dejavnosti s področja umetnosti.

Globalni cilj: podpora otrokovemu celostnemu in uravnoteženemu razvoju prek aktivnega ustvarjalnega procesa.

Cilji glede na temeljna področja otrokovega razvoja:

- spodbujanje kreativnega izražanja,
- spodbujanje prebujanja in povečanja domišljije,
- razvijanje spontanega besednega izražanja,
- spodbujanje pozitivne samopodobe, samozaupanja in doseganje osebnega zadovoljstva,
- razvijanje socialno-interakcijskih spretnosti,
- usvajanje in utrjevanje glasbenih vsebin,
- spodbujanje veselja do glasbenega ustvarjanja.

Področja dejavnosti: umetnost, jezik, narava, gibanje, prikriti kurikulum.

Metode dela: metoda lastne dejavnosti, prepletena z igro.

Oblika dela: skupna, skupinska, individualna.

Sredstva: ročna lutka Zelenček, samostojno izdelane preproste lutke, material in embalaža za izdelavo lutk in malih instrumentov, druge ročne lutke, zvočni posnetek pesmi Miška in

medved, kitara, Orffov instrumentarij, video posnetek odlomka klasičnega koncerta in opere, televizija.

Prostor: igralnica, glasbena soba, mala telovadnica, avla, zunanje igrišče.

Dejavnosti otrok:

- Miška in medved: otroci s pomočjo pesmi in lutk usvojijo pojma hitro in počasi, ju gibalno izražajo, usvojijo pesem Miška in medved, samostojno izdelajo lutko, si izmišljajo in izvajajo mini lutkovne predstave, izdelajo svoj mali ritmični instrument in ga v spontani igri združijo z lutko.
- Orkestri, izmišljarije in lutkovna predstava za prireditev Mali maturanti: otroci si ogledajo posnetek orkestra in opere, z malimi instrumenti uprizarjajo orkestre, pojejo izmišljarije in uprizorijo izmišljeno glasbeno-lutkovno predstavo.

Vloga odraslega:

- motivira in spodbuja otroke k dejavnosti,
- opazuje otroke in sproti evalvira vsak posamezen dan,
- preko lutke in igre otroke usmerja, svetuje, pomaga in sodeluje z otroki,
- otrokova prizadevanja opazi in pohvali.

3.0 DNEVNIK Z ANALIZAMI

1. dan: Spoznamo se

Otroci so sedeli v jutranjem krogu. Vzgojiteljica Irena jim je pripovedovala o današnji obiskovalki Mojci, ko sem vstopila v igralnico. S širokim nasmehom sem jih pozdravila in takoj opazila radovedne oči, polne nekega pričakovanja. Sprejeli so me v jutranji krog in nemo strmeli vame.

»Kam sem pa prišla?« sem vprašala. »K Metuljem,« so odgovorili. »Koliko Metuljev je danes priletelo v vrtec?« Gregor me je začudeno pogledal in rekel: »Nismo prileteli. Jaz sem se pripeljal z avtom. Pa pripet sem bil z varnostnim pasom. Vodimo seznam za Pasavčka.« »Jaz sem bila tudi pripeta. Jaz tudi. Jaz pa ne, ker me je mamica pozabila,« so hiteli pripovedovati še ostali otroci. Vid je odgovoril na moje vprašanje: »Samo dva otroka manjkata, ker sta zbolela.«

Led je bil takoj staljen, saj smo v nadaljevanju že povsem sproščeno klepetali. Tihe so ostale le tri deklice in en deček. Medtem so me otroci pozorno opazovali. Hana je vprašala, če nosim očala, ker ne vidim dobro, tako kot ona. Manca pa je opazila torbo na tleh zraven mene. »Kaj imaš notri?« je vprašala. »Ojoj, skoraj bi pozabila nanj!« sem vzkliknila. Otroci so že govorili vsevprek in postajali živahni, moj vzklik pa je nevsiljivo privabil tišino in radovednost vseh otrok. Njihovi pogledi so bili usmerjeni v mojo torbo, ko sem počasi odpirala zadrgo in govorila: »Upam, da je dobro. Dolgo je bil tu notri.« Iz torbe je pokukal Zelenček, lutka, ki sem jo prinesla s seboj. Pretegnil se je, zazehal, si ogrel glasilke na la,la,la in zapel: »Zelenček, Zelenček, prijatelj, ki je vedno nasmejan, Zelenček, Zelenček, učitelj je najboljši noč in dan,« nato pa povedal: »Kaj je prav in kaj ni prav v naši lepi naravi, je ravno tako, kot ni prav, da je čevelj na glavi.«

»Na nogi je čevelj,« so se smejali otroci. O, koliko vprašanj je v trenutku dobil Zelenček: »Zakaj si zelen? Zakaj imaš umazane lise? Zakaj imaš tako dolg jezik? Zakaj imaš dve nogi? Pa čevlja sta različna. Ali nimaš doma dveh enakih? Katera žival si? Kako si prišel k Mojci? Zakaj si bil v torbi?« Otroci so ga božali, vlekli za jezik, si ogledovali njegove čevlje. Prav vsak otrok je želel vzpostaviti stik z Zelenčkom z dotikom. Prišlo je tudi do prerivanja. Zelenček me je prosil, naj mu pomagam zapeti njegovo pesem. Ko sem začela prepevati, so otroci obmolknili in v tišini poslušali. Pri prvem refrenu pa so nekateri že pripevali: »Zelenček, Zelenček,« pri drugem in ostalih ponovitvah refrena so otroci že lepo peli zraven.

Zelenček je bil srečen in vesel, otroci so mu ploskali in hiteli pripovedovati, kako so tudi oni poskrbeli za čisto naravo s čistilno akcijo, ločeno so zbirali odpadke, se naučili pesmico o košku za smeti in svoj koš za smeti v vrtcu poimenovali Vampek. Kar sami so vstali, se postavili v zborček in zapeli pesmico o košku. Zelenček jih je pohvalil in prosil, naj povejo svoja imena. Potoval je iz naročja v naročje. Vsak otrok mu je povedal ime, ga pobožal, pocukal, pogledal čevlje, se mu nasmehnil.

Ob slovesu je Zelenček rekel, da bi želel izvedeti kaj več o Vampku: » Bi prosim pripravili predstavo o Vampku? Jaz pa vam naslednjič predstavim svojega prijatelja Smetka Smetnika.« Dogovorjeno. Otroci so Zelenčku mahali v slovo in govorili, naj kmalu spet pride.

Slika 1: Zelenček je otroke navdušil

ANALIZA

Spoznali smo se na popolnoma prijeten in spontan način z lutko in pesmijo. Ko je živahnost otrok prvič narasla, mi jih ni bilo treba umetno umirjati in pripraviti na pozornost in tišino. Dovolj je bil en vzklík in prihod lutke iz torbe. Pri ponovnem porastu živahnosti sem uporabila pesem. Otroci so že dobro pripevali refren pesmi Zelenček. Torej, samo dve čarobni motivacijski spodbudi: lutka in glasba.

Na začetku našega srečanja sem želela z otroki vzpostaviti sproščen osebni stik, s spontanim pogovorom zato, da so otroci lahko za kratek čas doživeli mene, prepoznali v sebi občutja, čustva ob novem poznanstvu. Bolj zgovorni otroci so takoj prišli v ospredje, živahnejši fantje pa pokazali, kaj vse znajo. Opazila sem mirne, tihe otroke, negotovost, a hkrati radovednost. Nato je iz torbe pokukal moj prijatelj Zelenček. V trenutku je odpihnil vso zadržanost. Prav vsi otroci so ga pridržali v naročju in mu povedali ime.

Gregor D. je na začetku našega pogovora mojo domišljijo takoj postavil na realna tla. Otroci iz skupine Metuljev ne priletijo v vrtec. Vzgojiteljica pravi, da je bister, samosvoj fant, ki zna uveljavljati svojo voljo. Kadar ni v toku dogajanja (zaradi pogoste odsotnosti v vrtcu), se umakne iz skupine in od strani opazuje dogajanje. Z lutkami se nerad igra. Zelenčka je z zanimanjem prijel v roke in najprej raziskal, kako je narejen, kako se ga natakne na roko in kako lahko odpira usta. Nato ga je položil v naročje in povedal svoje ime, gledajoč mene. Ostali otroci so ime povedali Zelenčku.

Manca, ki je opazila mojo torbo, je takoj pokazala tudi svojo dominantnost. Prva je želela prijeti Zelenčka in govorila ostalim otrokom, kako je treba ravnati z njim. Dala je iniciativo za petje pesmi o košku za smeti. Manca rada nastopa, prepeva, dramatizira in vedno želi biti v glavni vlogi. Je ustvarjalna in se zaveda svojih voditeljskih sposobnosti. Včasih kar zahteva podredljivost ostalih otrok. Rada sprejema pohvale, ob grajah pa joka.

Mirne in tihe deklice Neja, Lana in Nejka ter zelo miren fant Adam so danes Zelenčku povedali samo svoje ime. Z mano niso govorili.

Zanimiva je bila Anastazija, saj je edina od otrok verbalno animirala Zelenčka: »Tole punčko pa poznam. Ime ji je Anastazija.« Trudila se je posnemati Zelenčkov glas.

Najbolj živahni fantje so bili Beno, Rok, Gašper in Lan. Zadnja dva sta bila z Zelenčkom že na meji agresivnosti. Vzgojiteljica je potrdila njihovo nemirnost tudi sicer v skupini. Lutke v njihovih rokah se vedno igrajo borbe.

NAMIG

Sledim pomembnim stvarem:

- otrokom nastavljam situacije za raziskovanje. Tako lahko sami spontano preidejo k vsebini, ciljem iz priprave. Nimajo občutka, da so vodeni, ampak da vodijo oni in se zato čutijo pomembne in sprejete,

- spoznam otrokove značilnosti, da lahko načrtujem dejavnosti, v katerih bo vsak otrok našel nekaj zase,
- izogibam se stereotipnim metodam umirjanja otrok. Namesto tega raje uporabljam motivacijske spodbude.

2. dan: Vampek in Smetko

Otroci so že nestrpno čakali Zelenčka in njegovega prijatelja, ki ga bo predstavil. Vendar so sprejeli Zelenčkovo željo, da najprej oni predstavijo Vampka.

Odločili so se za dramatizirano predstavo. Režiserka in igralka glavne vloge Vampka je bila Manca. Dominantna deklica, ki je že prvi dan otroke razporedila v zborček, ko so zapeli pesem o košku.

Zgodba se dogaja v današnjem času. Otroci jejo sladkarije, papirčke odvržejo na tla. Zagledajo koška Vampka, ki joka in pove, da je žalosten, ker smeti ležijo po tleh. Otroci poberejo papirčke. Pri delu jih zaloti čuvaj. Pohvali jih. Naslednji dan se šolarji igrajo v parku. Torbe odložijo na tla. Pride Vampek in začne jesti torbe. Otroci cvilijo in prosijo Vampka naj jim vrne torbe. Pojavi se čuvaj in ošteje Vampka. Le-ta vrne torbe otrokom in razloži, da je lačen. Otroci poberejo vse smeti v parku in tako nasitijo Vampka. Naslednje jutro se zgodi nekaj strašnega. Ponoči je pihal močan veter, ki je razpihal veliko smeti po tleh. Vampek je ves iz sebe. Brezglavo teka naokrog in lovi smeti. Na pomoč prihitijo otroci. Konec je srečen.

Na začetku predstave je bilo čutiti še malo zadržanosti pri igralcih. Poskušali so spremeniti svoj glas, govoriti pravilno, se držati navodil režiserke. Postopno pa je predstava prerasla v igro in improvizacijo. Čutiti je bilo, da igralci uživajo v svoji igri, neozirajoč se na publiko. Le-ta je pozorno spremljala dogajanje, ko je bilo namenjeno njim. Takoj, ko se igralci niso več menili za publiko, so otroci postali nemirni, vstajali so s stolov, se pogovarjali, spraševali, kdaj bo konec.. Ker se je zadnji kader s pobiranjem raztresenih smeti že nekajkrat ponovil, sem hitro naredila tulec iz papirja in Zelenček se je spremenil v napovedovalca nujnega obvestila: » Pozor, pozor! Pomembno sporočilo! Veter se nikakor ne umiri, zato prosim vse prisotne, da pomagata pobirati smeti. Hvala!«. Otroci iz publike so bili navdušeni, ker so se lahko vključili v dogajanje. Skupaj z nastopajočimi otroki so pobrali prav vse papirčke. Zelenček je zavriskal, pohvalil otroke in ugotovil, da veter ne piha več, zato je gledalce povabil na svoja mesta. Manca je razporedila nastopajoče v vrsto, vsi so se prijeli okrog

ramen in zapeli pesem o košku. Publika je pri petju pomagala. Nastopajoči so se priklonili in publika je zaploskala. Predstava je trajala petnajst minut.

Slika 2: Srečen konec predstave Vampek.

Zelenček je predstavil Smetka – koš za smeti, kateremu sem dodala oči na nihajni pokrov in usta pod pokrov. Govor sem animirala z odpiranjem pokrova. Smetko je tožil, da ga boli trebuh, ker se smeti v njem prepirajo in jezijo. Ponudila sem mu pomoč in vzela iz njega najprej plastenko. Spregovorila je, da ne namerava ostati med mešanimi smetmi, rada bi šla med svoje sestrice in vprašala otroke, če vedo kam. Otroci so odgovorili, da v zabojnik s platenkami in pločevino, ki je rumene barve. »Ker ga tukaj nimamo, greš lahko sem notri,« je rekel Beno in k platenki prinesel rumen, prazen zabojnik za igrače. To je bil spontan, domiseln odziv otroka, ki se je popolnoma vživel v predstavo in reševal stisko platenke. Nato sem iz Smetka vzela kozarec. Tudi on je želel med svoje odpadke. Otroci so rekli, da modrega zabojnika nimajo, zato je kozarec rekel, da bo malo počakal. V Smetku je bil še časopis. Beno je takoj prinesel kartonasto škatlo, kamor so otroci metali odpadni papir in pojasnil, da zbirajo star papir za reciklažo. Nato se je prikotalila še pločevinka, ki se kar ni mogla ustaviti. Otroci so se smejali, Rok pa je takoj prinesel rumeni zabojnik, kjer je že bila plastenka. Medtem je Manca našla moder zabojnik od igrač, ga spraznila in prišla po kozarec. Zgodba se je srečno zaključila. Trajala je dvanajst minut. Zelenček je pohvalil otroke in jih obdaril s sadnimi bonbončki. Prav vsi papirčki so pristali v Smetkovem trebuhu, saj je povedal, da ima papirčke

od bonbonov še najraje. Tudi Zelenček je dobil bonbon. Prosil me je, če mu pomagam pri odvijanju papirčka, nato je mlaskal, kot da je bonbon ter se sklanjal nad njim. V trenutku, ko ga je »kot« pojedel, sem bonbon vzela in spravila v žep. Nihče od otrok tega ni komentiral, le Gregor je vprašal: »A ne, Zelenko ne more pojesti bonbona, ker je lutka?« »Zares ga ne more pojesti, lahko ga pa za hec, tako kot vi lahko za hec pojedete potičke iz peska,« sem odgovorila. »A je bil dober bonbon?« se je Gregor obrnil k Zelenčku in Zelenček je prikimaval.

Slika 3: Smetko – motivacija za aktiven odziv otrok.

ANALIZA

V sklopu projekta Eko frajerji je nastala tudi dramatizirana predstava Vampeki. Režiserka je bila vzgojiteljica skupine, vendar so otroci pri pripravi, dogovarjanju in vaji sodelovali z vzgojiteljico, ki je poskrbela, da so vloge lahko odigrali vsi otroci skupine in tako glavne vloge dobili tudi plahi otroci.

Za današnjo predstavo pa jim je prepustila popolno svobodo. Zato je dominantna Manca prevzela vlogo režiserke, glavne osebe Vampka, prišepetovalke, scenske delavke in zborovodkinje. Izbrala je pet deklic, s katerimi se Manca tudi sicer rada igra, za vlogo otrok in enega ubogljivega dečka za vlogo čuvaja. Tik pred predstavo je izbrala še napovedovalca.

Igralci so sledili igri režiserke in se na začetku zavedali publike. Postopoma pa so se tako vživeli v svojo igro, da so pozabili na publiko, predstavo in seveda zaključek. Otroci, tako

igralci kot publika, so takoj sprejeli Zelenčkovo nenadno vlogo napovedovalca. Režiserka je uspešno zaključila predstavo s pesmijo.

Manca rada sprejema pohvale, na kritiko in grajo pa se odzove z užaljenim odhodom v svojo »votlino«. Ne želi se prilagajati drugim, od soigralcev pričakuje vodljivost in ubogljivost. Tokrat je brez težav sprejela usmeritev k zaključku predstave, saj je bil vendar napovedovalec Zelenček. Tako je lutka s svojo čarobno močjo potrdila teorijo, da lahko pomaga zelo dominantnim otrokom podrediti se skupnemu ustvarjanju, pa se zaradi tega ne počutijo nesprejete ali odrinjene.

Vesela sem bila tudi odziva otrok na mojo predstavo o Smetku. Pričakovala sem, da bodo otroci le verbalno vključeni v dogajanje in tako ponovili eko temo, pa so samostojno poiskali rešitve kar z dejanji – prinašanjem zabojev.

Petleten otrok ve, da je pred njim lutka. Toda, ker govori in se giblje, je zanj živa in z njo komunicira. Zlahka prehaja iz realnega v pravljичni svet in obratno. Gregor, ki mi je rekel, da Zelenček ne more pojesti bonbona, je fant, ki na vse stvari gleda iz bolj realnega zornega kota in svojega usvojenega sveta. Če ni tako, kot bi po njegovem moralo biti prav, se oglasi. Zato je zanj zelo pomembno, da je nevsiljivo vstopil v svet lutk in s tem v svet domišljije.

NAMIG

- po potrebi spodbudim otrokovo ustvarjalno gledališko igro z nevsiljivim vodenjem, najbolje tako, da se vključim v njihovo igro, sama ali z lutko,
- pripravljam situacije, da otrok nevede ponovi že usvojene vsebine in ob njih sam išče rešitve, ideje ter s tem krepi tudi svojo pozitivno samopodobo,
- občutljiva sem na opažanja, vprašanja otrok, saj jih lahko uporabim za razvijanje njihove domišljije in ustvarjalnosti.

3. dan: Miška in medved

Zelenček, ki so ga otroci poimenovali tudi Zelenko, je otrokom v jutranjem krogu pripovedoval, da je danes zelo počasi vstal iz postelje, se počasi pretegnil in počasi prišel v vrtec in da se počuti kot polž. Otroci so se smejali in takoj odzvali:

»Jaz moram pa zjutraj hitro v vrtec, ker se mamici mudi.«

»Moj oči zelo hitro vozi avto, mamica mu vedno govori, naj vozi bolj počasi.«

»Majhen dojenček je počasen, ja, pa polž je počasen.«

»Moj Zaki (pes) pa tako hitro steče po palico, kot blisk.«

Prav vsi otroci so pripovedovali brez prestanka. Pojma hitro in počasi sta jim dobro znana, zato sem lahko predstavila Miško in medveda, s katerima je cilj raziskovati hitro in počasi v glasbi.

Zelenček je rekel, da ima dva zanimiva prijatelja: hitro miško in počasnega medveda. Če ju otroci želijo spoznati, so vabljeni na mini predstavo. Prav vsi so se z zanimanjem usedli čisto blizu »odra«.

Zapela sem jim pesem Miška in medved ter ob petju animirala ročno papirnato lutko miške in prav tako medveda. Otroci so prvi del pesmi v tišini in negibno gledali, v drugem delu pa se je miška skrila medvedu in otroci so se smejali in vzklikali: »Medved, tam je miška, v luknji!«. Na koncu sta miška in medved zaplesala in otroci so že pripevali: »Teka, teka, teka, teka; copa, copa, copa, copa.«

»Še enkrat!« je bilo slišati na koncu.

Pesem sem ob animaciji z lutkama zapela še enkrat. Tokrat so nekateri otroci že vstajali in na mestu tekali in copali, nekateri se sede pozibavali sem in tja, večina otrok pa je zraven pripevalo teka teka in copa copa.

Zopet so želeli še.

»Ja, še enkrat,« sem ponovila, »vendar vas sedaj miška in medved vabita k igri po celi igralnici. Deklice se spremenite v miške, fantje pa v medvede.«

V trenutku so otroci sami razmaknili mize in fantje so si uredili brloge za medvede, dekleta pa luknje za miške. Zavrtela sem glasbo in prepustila otrokom samostojno ustvarjanje. Ko so deklice zaslišale hitro glasbo in besedilo, da nastopa miška, so pritekale iz luknjic in hitro tekale po prizorišču sem in tja. Ko je nastopil medved, so se miške skrile v luknje, fantje medvedi pa so prilomastili iz brlogov in počasi copali. Miška se je nato v pesmi skrila medvedu in deklice miške so se skrile vsepovsod po igralnici, medvedi pa so jih iskali. Na koncu miška in medved zaplešeta. Otroci so se sami našli po parih in trojicah, ker je bilo več deklic in zaplesali teka teka in copa copa. Na koncu pa spet otroški vzklik: »Še enkrat!«

Tokrat so otroci vloge zamenjali. Fantje so bili miške, dekleta pa medvedi.

Ob slovesu je Zelenček prosil otroke, če lahko s pomočjo vzgojiteljice zapišejo in sami narišejo, kar so povedali o hitro in počasi, da ne bo pozabil.

Slika 4: Miška in medved – pomočnika za usvajanje glasbenih vsebin.

Slika 5: Medved počasi za miško caplja.

Slika 6: Miška pa hitro drobencija.

ANALIZA

Uvodna motivacija z lutko, ki pripoveduje svoje dogodivščine in se preko njih dotakne pojmov hitro in počasi, je prebudila odziv prav vseh otrok, tudi najbolj zadržanih. Ob tem se prav nerada spominjam uvodne motivacije pred leti, ko lutke nisem uporabila, ampak sem otroke še celo zelo stereotipno vprašala, če vejo kaj je to hitro in kaj počasi. Bolj korajžni otroci so se seveda takoj oglasili, zadržani pa so bili tiho tudi takrat, ko sem jih individualno spodbujala s podvprašanji.

Med predstavo Miška in medved so otroci dogajanje zelo pozorno spremljali. Njihovo pripevanje enostavnega besedila pesmi sem pričakovala, saj otroci radi pojejo in imajo s strani vzgojiteljice vsakodnevne spodbude. Pri drugi ponovitvi so se nekateri otroci že samostojno gibali, med njimi tudi Gregor in plahe deklice Nejka, Neja in Urška. Lana je sledila Mancu. Vzgojiteljica je potrdila Lanino podredljivost Mancu.

Ob povabilu, naj se otroci spremenijo v miške in medvede, so se jim kar zasvetile oči. Nič niso nasprotovali, da sem jih razdelila na deklice in dečke. V tistem trenutku je bilo potrebno otroke čim prej enostavno razdeliti v dve skupini, saj je bila motivacija za gibanje zelo močna in je bila takojšnja akcija pomembna. Otroci so s svojo dramatizacijo pesmi podoživljali predstavo, zraven so pripevali in se neznansko zabavali. Pri njihovem gibanju sem pogrešala raziskovanje tekanja mišk in copanja medvedov. Vse miške so najprej stereotipno tekale po

prstih in s pokrčenimi rokami spredaj pred prsnim košem ter glava malo med rameni, nato pa so tekale kot deklice. Medvedi pa so z odročenimi rokami in široko počasno hojo copali.

NAMIG

Tu se mi je porodila ideja o nadgradnji dejavnosti, o poigravanju z razpoloženji: veseli miške in medvedi, žalostni, jezni, poskočni, ... v različnih situacijah: po vseh štirih, plezajoči, držijo se za svoja ušesa, ... Tako lahko vzgojiteljica preko področja umetnosti sledi globalnemu cilju vplivati na otrokov celostni razvoj.

4. dan: Risanje plakata in zapisovanje idej

Vzgojiteljica je v jutranji krog prinesla velik papir in flomaster. Ni mogla zapisovati tako hitro kot so hiteli govoriti otroci. Ponovili so vse, kar so včeraj pripovedovali Zelenčku in dodali še nekaj novih idej. Stolpiča hitro in počasi sta bila kmalu polna.

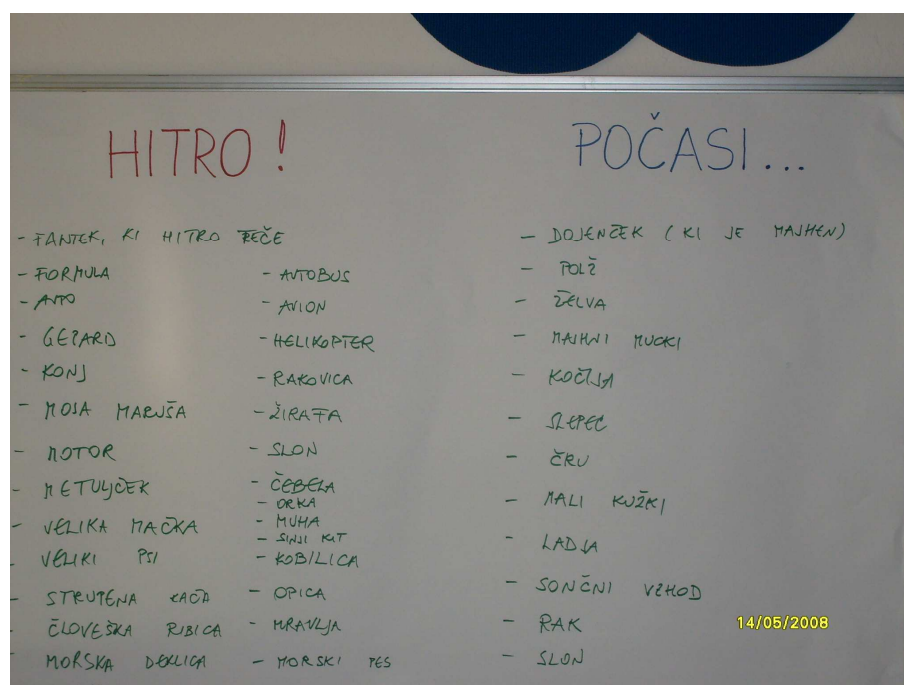
»Kdor želi, lahko svoje ideje tudi nariše,« je vzgojiteljica pokazala na pripravljena velika lista na tleh. »Ja, bomo jutri pokazali Zelenku. To bo vesel!« je bil navdušen Vid. »Komaj čakam, da pride. Ga pogrešam. Ali bo Zelenček zmagal na tekmi?« se je oglasila Anastazija. »Če bo hiter kot miška, ima vse možnosti. Bomo jutri izvedeli,« sem odgovarjala. Več kot polovica otrok iz skupine se je razporedila okrog listov in pričela z risanjem. Zelo so se potrudili. Za Zelenčka. Nekaj otrok pa je najprej obiskalo na novo oživiljeni lutkovni kotiček. Otroci so s pomočjo vzgojiteljic poiskali vse lutke, kar so jih imeli spravljene v škatlah, na policah, kotičku Dom, v kabinetu in jih razporedili po knjižnih policah v kotičku za umik. Knjige pa so prestavili drugam. Vzgojiteljica je povedala, da so otroci sami vprašali, kje so vse lutke, da bi jih radi imeli zopet v kotičku. Lutka Zelenček, nato pa še lutki miška in medved so bile močna motivacija za to idejo.

Otroci so se v lutkovnem kotičku igrali hitro in počasi. Mornar in kuhar sta se lovila. Mornar je zmagoval, ker je bil hitrejši. Kuhar je pa debel in je počasnejši. Medved je počasi copal, zajček pa hitro skakal. Dojenček je počasi koracal, mamica Manca pa je govorila: »Oh, ti moj počasko. Mamici se mudi. Te bom nesla, da bova hitreje doma. Očka naju čaka.«

Vsi otroci so risali na plakat, vzporedno se je veliko otrok igralo v lutkovnem kotičku, nekaj fantov pa se je igralo s kockami in avtomobilčki. Priredili so dirko.

Ko je Gregor narisal svoje ideje na plakat, je vstal in začel copati kot medved ter prepevati: »Medved počasi za miško caplja, kam se je skrila, godrnja. Copa, copa, copa, copa, ...«.

»Tukaj sem,« je zaklicala miška Manca izpod mize. Nekaj časa sta se sama igrala miško in medveda, nato se jima je pridružil še nekaj otrok. Skrivali so se, lovili, copali in tekali ter plesali, potem pa vgojiteljico prosili, naj priklopi glasbo – pesmico Miška in medved. Manca je razdelila otroke na miške in medvede. Zgodilo se je, da je kakšen otrok pozabil, kaj igra: miško ali medveda in Manca je pripomnila, da bi morali narediti mišja in medvedja ušesa. »Sedaj nimamo časa,« je rekla Ema, »razdelimo se na fante in punce in se potem zamenjajmo. Tako kot včeraj.« Hana je nasprotovala, saj je rekla, da bi bila rada vedno medved in ne miška. Ker se niso mogli dogovoriti, so poiskali vzgojiteljičino pomoč. Svetovala jim je, naj do jutri premislijo možne rešitve nastalega problema in o vsem povprašajo Zelenčka. Otroci so se strinjali, tudi Manca, in na povabilo vzgojiteljice Irene odhiteli v garderobo, kjer so se obuli in pripravili za sprehod.

Slika 7: »Dež« otroških asociacij.

Slika 8: Izražanje z risbo.

Slika 9: Ob risanju smo tudi peli.

ANALIZA

Danes se je prvič potrdilo, da so otroci Zelenčka sprejeli za svojega prijatelja. Pogrešali so ga, spraševali po njem, razmišljali o njegovi tekmi. Saj so bili nad njim navdušeni že prvi dan, vendar si nisem mislila, da bo Zelenček tako hitro močno prirasel otrokom k srcu.

Pri zapisovanju idej in risanju plakata na začetku niso sodelovali samo trije živahni dečki Benjamin, Rok in Gašper. Igrali so se s kockami. Ko pa je k njim pristopila, sicer zelo zadržana in mirna, Nejka ter rekla, da bo Zelenček žalosten, če ne bodo narisali svoje risbice na plakat, so brez besed odšli k plakatu. Narisali so na hitro, da so se lahko vrnil h kockam, vendar narisali pa so. Za Zelenčka, v katerega se je čustveno vživela tudi Nejka in to povedala na glas.

Lutke otroke očarajo, zato sva z vzgojiteljico pričakovali, da bodo želeli imeti svoje lutke, take, ki jih bodo sami naredili. Vendar so otroci prosili za lutke, ki so jih že poznali in s katerimi so se v vrtcu že igrali. Nihče ni omenil, da bi izdelovali lutke sami.

Zelo pa so me otroci presenetili pri spontani igri v lutkovnem kotičku. Rdeča nit je bila hitro in počasi na toliko različnih načinov, kolikor otrok se je igralo. Še celo avtomobilčki so imeli tekmo – kdo bo hitrejši (op. Zelenček je danes na tekmi).

Gregor se je doživeto vživel v medveda in copanje. Pravo veselje ga je bilo opazovati. Manca mu je kmalu sledila, nato še Lana, Hana, Ema, Neja, Vid in Adam. Igra je spontano tekla vse dokler ni Manca začela uveljavljati svojih navodil. Pričakovala sem, da se ji bodo otroci zopet podredili, pa ni bilo tako. Manca niti ni bila užaljena, saj bodo problem rešili skupaj z Zelenčkom.

NAMIG

- nikoli ne dvomim v moč lutke, le tako jo otroci pristno sprejmejo kot sebi enako,
- nastavljam situacije, da si otroci zaželiijo samostojno narediti svojo lutko.

5. dan: Zapestnice

Otroci so že nestrpno pričakovali Zelenčka. Hiteli so mu razkazovati plakate. Jera je rekla, da je narisala polža in vprašala Zelenčka, če pozna tisto pesmico o polžu in zapela: »Leze, leze, polžek počasi. Leze leze po listju in travi.« Pri tem je s kazalcem desne roke ponazarjala gibanje polža. Gregor je pripovedoval, da je narisal medveda in se je potem prvi domislil igre Miška in medved. Pridružili so se mu ostali otroci in potem se niso mogli dogovoriti kdo bo miška in kdo medved. Manca je rekla, da bi naredili ušesa. Nejka je rekla, da je doma razmišljala in bi lahko naredili sive in rjave kostume, kot za maškare. »Lahko bi si narisali brke in smrčke,« je dodal Rok. Zelenček je otroke poslušal, potem pa povedal svojo prigodo o tem, kako je nekoč igral volka v pesmici Kdo bo z nami šel v gozdiček. Mojca mu je naredila

lepa volčja ušesa. A kaj, ko jih ni videl, če jih je nosil na glavi. Pa se je zmotil in mislil, da igra leva. Bil je v zadregi. Potožil je Mojci in skupaj sta našla rešitev. Izdelala sta volčjo zapestnico. Zelenček jo je nosil na nogi, kjer jo je stalno videl in nikoli se ni več zmotil. Točno je vedel, da igra volka.

Otroci so zavriskali: »Naredimo miške in medvedje zapestnice!«

»V kabinetu imam blago,« je rekla vzgojiteljica Irena, »kakšne barve bi pa želeli?«

»Sivo za miško in rjavo za medveda,« je odgovorila Lana. Otroci so ji pritrdili. Potem so sami strigli in razmišljali, kako bi spojili oba konca. Eni otroci bi zalepili, drugi šivali, tretji uporabili spenjač. Vzgojiteljica je priskrbela material in otroci so samostojno, po lastni želji izdelali zapestnico, ali za miško ali medveda ali pa kar obe. Kdor je bil gotov, si je nadel zapestnico in copal ali tekal ter se že spremenil v miško ali medveda. Ponosno so si ogledovali in razkazovali zapestnice. Jera pa je rekla, da si bo doma naredila iz take zapestnice še uro.

Pri dramatizaciji pesmice ni bilo več zadreg. Vsi otroci so točno vedeli, kakšno vlogo igrajo. Skoraj vsi otroci pa so tudi že pripevali pesmi. Melodijo so v celoti usvojili, malo se je še zatikalo pri besedilu kitic. Zelo so uživali. Povabili so me med miške. Hitro sem si izdelala zapestnico in se jim pridružila. Zelenček nas je pa gledal. To je bilo veselo.

Slika 10: Zapestnice za miške.

ANALIZA

Zelenčku so bili plakati všeč in se je otrokom lepo zahvalil. Tako ponosni so bili otroci, tako zatopljeni v razlaganje in tako v pričakovanju rešitve njihovega problema, da so Zelenčka še celo pozabili vprašati, kako je bilo na tekmi.

Prav presenetljivo hitro so otroci sprejeli rešitev o zapestnici. Pričakovala sem še vztrajanje pri ušesih, kostumih in brkih, kar so predlagali pred Zelenčkovo prigodo. Bili pa so ustvarjalni pri nastajanju zapestnic, saj je bila le-ta pri vsakem otroku unikatna. Takoj, ko je pristala na roki, se je otrok že spremenil v medveda ali miško. Jera pa je celo razvijala ustvarjalnost še naprej z idejo, da si bo naredila uro.

Otroci so se z dramatizacijo miške in medveda sproti naučili tudi besedilo in usvojili melodijo. Slednja je intervalno za petletnike kar zahtevna, vendar sem pri načrtovanju izbire pesmi upoštevala njihovo predhodno bogato izkušnjo s prepevanjem, največkrat spremljano z melodičnim inštrumentom.

Vesela sem bila, da so me otroci povabili k igri. S tem so potrdili teorijo, da se vzgojiteljica s sporočanjem skozi lutko približa otrokom in ustvari dobro medosebno komunikacijo.

NAMIG

- pri nastajanju plakata in pogovoru ob njem, lahko spodbudim otroke k prepevanju že usvojenih pesmic (solisti ali skupina), pa tudi ustvarjanju izmišljarij,
- zaznam »problem« stereotipnih barv siva miška, rjav medved in v nadaljevanju nastavim otrokom material različnih barv.

6. dan: Izdelava mišk in medvedov

Danes Zelenčka ni bilo. Imel je sistematski pregled pri zdravniku. Tako, kot ga bodo prihodnji teden imeli otroci iz skupine, saj gredo naslednje leto v šolo.

Anastazija je spraševala, če jutri prav zagotovo pride. »Upam, da bo. Obljubiti ne morem zagotovo. Ne vem, kako se bo počutil, ker bo danes cepljen,« sem ji odgovorila. »A ga to boli?« je spraševala. Odgovorila sem ji, da je cepljenja do sedaj dobro prenašal, zato mislim, da mu ne bo hudega. Bila je malo zaskrbljena.

Prišla sta miška in medved. Vsi otroci bi ju radi držali v rokah, zato smo se posedli v gručo in med spontanim petjem njune pesmi, so si ju otroci podajali iz rok v roke. Ročni lutki iz

papirja sta izgubili tla pod nogami. Noge so bingljale v zraku, čeprav sem sama vedno pri animaciji pazila, da so noge tekale ali copale po podlagi: mizi, paravanu, moji roki ali nogi, na ramenu ali roki koga izmed otrok. Ko sta lutki prišli do mene, sem ju ravno tako animirala kot otroci, z nogami v zraku, in miška je začela cviliti, da bo padla, medved pa je štrbunknil na tla in stokal, kako ga vse boli. »Kaj naj naredimo?« sem vprašala otroke. »K sebi ju stisni,« je rekla Manca. Res sem miško in medveda potolažila, potem pa otroke spraševala, kako to, da je medved padel, miška bi skoraj. »Če pa ne moreta hoditi po zraku. Saj nista Supermen!« je vzkliknil Gregor. »Saj mi tudi ne moremo hoditi po zraku,« je rekla Hana. Kje pa? Po tleh, po travi, po mizah in stolih, po različnih površinah. Dobro, potem pa še poskusimo miški dati eno podlago, na primer mojo roko in miška je tekala po moji roki ter vriskala, da tako nikoli več ne bo padla. Nato je tekala po otroških glavah, ramenih, rokah, hrbtu, trebuhu, nogah, po tleh in medved je copal po mojih nogah in po tleh. Zopet sta miška in medved potovala v otroške roke in njune noge niso več bingljale v zraku.

»A lahko naredim svojo miško?« je vprašala Urška.

»Seveda, pa medveda tudi. Bi še kdo želel izdelati svojo lutko?«

»Ja!« so zavpili otroci v en glas.

Na razpolago so imeli dovolj tršega papirja vseh barv, lepila, škarje, vrvico, volno, gumbe in po želji pomoč vzgojiteljic. Otroci so se trudili čim bolj samostojno izdelati svojo lutko. Če komu le ni šlo pri izdelavi stožca, je prosil za pomoč. Veliko so si pomagali med seboj. Še preden so bile miške končane, so jih otroci natikali na roke in se z njimi igrali. Medvedi še niso imeli ušes ali oči, pa so že copali in iskali miške. Nekateri medvedi so se spremenili v trobento ali klobuk. Otroci so jih preizkušali na najrazličnejše načine. Dve miški sta izbirali gumbe za svoje nožice. Gregorjev medved je rekel, da bo poiskal en gumb še za mojega medveda, saj je opazil, da ima na eni nogi gumb, na drugi pa okrogel karton. »Gumb je težji od kartona, zato malo šepaš, ti Brundek. Na, mu boš popravila nogo,« je dejal Gregor in mi dal največji gumb, ki ga je našel. Rešitev je bila dobra, saj moj medved ni več šepal.

Otroci so se s svojimi miškami in medvedi spontano igrali zelo dolgo in nihče sploh ni vprašal, če bodo šli kaj ven.

Slika 11: Še oranžne brke dobiš, miška.

Slika 12: Moj medved pa je lahko tudi trobenta.

ANALIZA

Anastazija je Zelenčka popolnoma sprejela za svojega prijatelja. Že pri prvem stiku z njim, ko ga je animirala in posnemala njegov glas, je dala vedeti, da si želi Zelenčkove pozornosti. Vzgojiteljica je povedala, da je Anastazija nežna deklica, ki pri vzgojiteljicah išče veliko dodatne pozornosti.

Pri igri z lutkama miško in medvedom, sem imela priložnost nevsiljivo otroke poučiti o pravilnejši animaciji lutke. Sicer sem mnenja, da je več vredno otrokovo uživanje v igri z lutko, pa čeprav hodi po zraku, kot pa da se ukvarja s pravilno animacijo in pri tem ne uživa. Tokrat pa je otrokom godilo, da sta miška in medved hodila po njihovih rokah, nogah, trebuhu. Motivacija je bila dovolj močna, da so otroci veselo raziskovali, kje vse živalici lahko hodita.

Vprašanje Urške, če lahko naredi svojo lutko, sem razumela kot hrepeneče, zato sem sprevidela, da bi bilo zelo dobro, če bi otrokom že prej v novo oživljeni lutkovni kotiček nastavila material, s katerim bi lahko po želji izdelali svojo preprosto lutko.

Ker je bila želja po svoji lutki tako močna, so prav vsi otroci zavzeto ustvarjali. Nekateri bolj na hitro, večina pa si je vzela čas. In še preden so bile lutke narejene, so že oživele. Miške in medvedi pisanih barv.

Brez dvoma je Gregor stopil v svet lutk. Ko je naredil stožec za medveda, je le-ta že oživel: »Jaz sem medo copa cop, Gregor me je sam naredil in grem kar k njemu na glavo sedet, bom bolje videl svet. Aha, še oči ti moram dati.« In ko je Gregorjev medved iskal gumb za svoje noge, je opazil pomanjkljivost mojega medveda in poiskal rešitev. Gregor je bil vidno zadovoljen, jaz pa tudi.

Slika 13: Miški izbirata svoje noge.

Slika 14: Sama sem ga naredila.

NAMIG

- otroke sprašujem z odprtimi vprašanji, da izzovem njihovo razmišljanje, ideje, domišljijo,
- začutim, kdaj je pravi trenutek otrokom nastaviti preprost material za spodbudo k samostojni ideji in izdelavi lutke.

7. dan: Spontana igra

V jutranjem krogu je Zelenček pripovedoval, kako je bilo na sistematskem pregledu. Najprej se je malo bal, potem pa je bila zdravnica tako zelo prijazna, da ga ni več skrbelo. Pa okrog vratu je imela žirafa, s katero se je zatopil v pogovor in sploh ni opazil, kdaj je bil cepljen. Počuti se dobro in zelo je vesel, da je spet v vrtcu. Otroci so Zelenčka vsak posebej pridržali v rokah in mu pripovedovali, kako se počutijo, kaj vse so počeli. Urška je takoj ponosno povedala, da ima svojega medveda, Anastazija je ponovno spraševala, kako je bilo na pregledu in Zelenček je odgovarjal, da je bilo vse dobro (animirala ga je sama), Gregor pa je povedal, da sta z njegovim medvedom našla novo nogo za Mojčinega medveda (mojega), ker je šepal, sedaj pa lahko lepo hodi. Vzgojiteljica je povedala, da so se vključili v projekt Čebela – moja prijateljica in da jih bo v vrtcu obiskal čebelar in prinesel med.

Pri pogovoru, kdo vse ima rad med, je Gregor vstal, začel copati in govoriti, da gre po med. Nato je prinesel lutko medveda. Vzgojiteljica Irena je vprašala medveda, kje je našel med.

»V čebelnjaku, tam na travniku,« je odgovoril medved.

»Pa so ti čebele dovolile vzeti med?« je vprašala Nejka.

»Najprej ne, potem pa sem jim zapel pesmico in zaplesal in so mi v zahvalo dale med,« je ponosno odgovarjal medved.

»Katero pesem si jim pa zapel?« je vprašala vzgojiteljica.

»Miška in medved. Še za miško so mi dale med.«

Nejka je stekla po lutko miško in rekla medvedu, naj ji da malo medu.

»V brlogu ga imam. Pridi!« je medved povabil miško.

Šla sta pod mizo in cmokala. Manca, Lana, Neja, Hana in Jera so vzele svoje miške in začele okrog »brloga« prepevati pesem o miški in medvedu. Pridružili so se jim še nekateri ostali otroci. Popolnoma samostojno so se igrali miške in medvede.

Anastazija se je igrala z Zelenčkom, ki je copal in tekal po mizi, opazoval otroke pri igri z miškami in medvedi ter se pogovarjal s kokoško v lutkovnem kotičku.

Medtem je pomočnica vzgojiteljice pripravila mize z materialom za izdelavo mišk, medvedov in zapestnic, saj nekateri otroci zaradi izostanka v vrtcu še niso imeli svoje lutke ali zapestnice. Le-te so po želji otroci lahko izdelovali. Večina otrok pa je prirejalo prave mini spontane lutkovne predstave vsepovsod po igralnici. Vključili so še ostale lutke iz lutkovnega kotička, vendar so imele vedno glavno vlogo miške in medvedi.

Lana je prišla pokazat mišji rep. Samostojno si ga je zamislila in naredila. Sledilo ji je še nekaj deklet. Nato so miške z zapestnicami in repi zaplesale.

Slika 15: Mišji rep.

Slika 16: Spontana igra.

ANALIZA

Začutila sem, da nekatere otroke misel na sistematski pregled navdaja s strahom, zato je Zelenček poskušal pomagati s svojo izkušnjo. Kako je bil uspešen, se bo pokazalo v naslednjih dneh.

Otroci so potrdili teorijo, da je lutka, ki jo otrok izdelava sam, za njih zelo pomembna, je samo njegova, oživljena z njegovo energijo in čustvi (povzeto po Majaron, 2006).

Lutka, ki jo otrok sam izdelava, pomembno prispeva k rasti njegove pozitivne samopodobe. Lutkin metaforični pomen prispeva k načinu simbolnega mišljenja, njena čarobna moč pa predstavlja pogosto motivacijo za osvajanje raznih spretnosti. Je pa tudi možnost za izražanje čustev, predvsem pa odkriva in razvija divergentno mišljenje, ki je pomemben element kreativnosti (Majaron, 2006, str. 97).

Domišljija in ustvarjalnost pri otrocih iz skupine Metulji se vsak dan bolj razvijata.

NAMIG

- z lutko pomagam odpihniti strahove otrok, ampak samo, če le-ta postane ljubljene skupine, je njihov zaupnik in zaveznik,
- spodbudim otroke, da spontano igro razvijejo v gledališko.

8. dan: Predstava na mizah

Zelenček je nagovoril otroke: »Včeraj so mi bile zelo všeč naše lutkovne igre na mizah, pa v lutkovnem kotičku in na paravanu, pa tepihu. Danes bi si pa tako rad ogledal glasbeno, lutkovno predstavo Miška in medved. Bi mi jo zaigrali?«

»Ja!« so bili navdušeni otroci.

Manca je rekla, da naj gre Zelenček kupit vstopnico, pa vzgojiteljici tudi lahko, otroci bodo postavili oder. Ker so igrali vsi otroci naenkrat, je bil leseni paravan premajhen, zato so skupaj postavili tri mize. Na eno stran so se postavile miške, na drugo pa medvedi. Ob glasbi in petju so lutke pele in tekale, copale, se skrivale in plesale. Otroci so priredili predstave na mizah. Zelenček in obe vzgojiteljici so ploskali, igralci pa so se ponosno priklonili.

Zelenček je vse nastopajoče in gledalce povabil na čaj.

Nekateri otroci so nato nadaljevali igro z lutkami na mizi. Sami so se razdelili v manjše skupinice. Nekateri pa so posegli po kockah, avtomobilčkih in dojenčkih. Anastazija je Zelenčka nesla v lutkovni kotiček. Pozdravljal je lutke in spraševal, kako jim je ime, kaj delajo. V kotiček je prišel živahni Gašper in Zelenčka vlekel za jezik, mu dajal roke v usta, ga cukal za lase in se smejal. Zelenček se je umikal in govoril, naj neha. Ker Gašper ni odnehal, ga je Zelenček pocukal za lase. Gašper se je umaknil. Zelenček je potem lutkam pripovedoval, kako je Gašper nesramen.

Slika 17: Glasbeno – lutkovna predstava.

ANALIZA

Otroci so se navdušeno, prvič vsi skupaj (do sedaj so se z lutkami igrali v manjših skupinah), igrali »lutkovno gledališče«. Odlično so sodelovali med seboj in krepili socialno-interakcijske veščine. Sami so izbrali skupno obliko igre in se o poteku dogovarjali neverbalno preko lutk. Ker so imeli posneto glasbeno podlago, so živali enotno lovile ritem ali mero, vendar prav vsak otrok je raziskoval gibanje lutke na svoj način in vzpostavljaj zelo kreativno komunikacijo med lutkami, ko se miška in medved iščeta in zaplešeta. Čeprav so otroci igrali z glasbeno-vsebinsko podlago, so ji sledili na svojstven način. Predstavo so odigrali trikrat zaporedoma in vsakokrat so animacijo nadgradili. V tretje so tudi že glasno peli zraven, kar prvič niso (večina, ne vsi), saj so bili zatopljeni v gibalno komunikacijo z lutkami.

Po predstavi so nekateri otroci v manjših skupinah še vztrajali pri igri z miško in medvedom in nadgrajevali vsebino tudi po svoji zamisli, glede na njihova doživetja, izkušnje, občutja. Nejkina miška se je tresla od strahu, ker bi pri hitrem tekanju kmalu padla v prepad (čez rob mize), zato jo je Urškin medved tolažil in predlagal, naj zleze v njegovo naročje, tam bo varna. Gregor je svojega medveda odnesel h kockam in mu razlagal, da mu bo zgradil hišo. Rok in Gašper sta priredila medvedji dvoboj, ki se je končal tako, da sta medveda obležala na blazini v lutkovnem kotičku. Fanta točno vesta, da se ne smeta stepsti med seboj, ker bosta s

tem kršila pravila skupine in bo sledila kazen, zato sta se bojevala medveda. Gašper je svojo napetost izrazil še do Zelenčka, a se je presenečeno umaknil, ko ga je Zelenček v Anastazijinih rokah pocukal. Spoznal je, da Zelenko ni vedno samo prijazen, ampak se lahko tudi razjezi.

Anastazija je pri animaciji Zelenčka vedno zelo dosledna. Nikoli se ne zmoti, da bi govoril z njenim naravnim glasom. Vedno govori enako, kot Zelenček. Tudi, kadar se pogovarja z drugimi lutkami, ima vsaka svoj glas. Anastaziji odlično uspeva raziskovanje z glasovi. V igri z lutkami je popolnoma prerojena. Ni zadrege in plašnosti, zna se postaviti zase.

NAMIG

- izhajam iz otroške igre pri nadgradnji usvajanja glasbenih elementov.

9. dan: Melodija in ritem

Danes je v skupino prišla strokovna komisija za opazovanje otrok pred vstopom v šolo. Otroci so odigrali predstavo Miška in medved na mizah. Zelenček jih je gledal z naročja gospe, ene izmed predstavnic strokovne komisije. Sproščeno so peli in igrali, na koncu pa dobili glasen aplavz.

Nato sem otroke povabila k pozornemu poslušanju in ugibanju, kaj skrivam za hrbtom. Zaigrala sem na boben, narejen iz plastične embalaže in kartona. Takoj so uganili, da z roko udarjam na neko škatlo ali en tak boben. Potem sem zabrenkala na brenkalo iz plastenke. »Brenka je,« so bili enotni otroci, saj so zvok dobro poznali. Brenke so izdelovali skupaj s starši na enem izmed srečanj v vrtcu, ki jih vzgojiteljica Irena organizira kar nekajkrat na leto.

»Odlično! Najprej bom igrala na boben. Katera žival lahko hodi v ritmu tega malega ritmičnega instrumenta?« je bila moja splošna motivacija v dejavnost s ciljem prepoznati ritmični motiv in ga reproducirati z gibanjem, hojo določene lutke. Igrala sem polovinke v štiridobnem taktu, tako kot copa medved v pesmi. Prebudili so se prav vsi medvedi in se trudili copati v ritmu. Nato sem na brenko zabrenkala osminke prav tako v štiridobnem taktu. Miške so tekale sem in tja po mizi. Ene v ritmu, druge pa malo hitreje. Medvedi so čakali, kdaj bom zopet v roke prijela boben. Še preden sem začela bobnati, so se miške umaknile in pricopali so medvedi. Pri brenkanju so se umaknili medvedi in pritekli so miške. »Miške, zapojmo ob tem našem ritmu še melodijo na la,la,« sem se oglasila in začela peti. Miške so se

mi takoj pridružile s svojimi glasovi. Medvedi so že vedeli, kaj storiti, ko sem zopet prijela boben. Po medvedje so peli svojo melodijo in copali v ritmu.

»Miške in medvedi ste ob tekanju in copanju peli tudi melodijo, jaz pa sem igrala ritem. Sedaj pa miške brez tekanja zapojte svojo melodijo. La, la, ...,« sem nadaljevala in prenehala brenkati. Pa še medvedi.

»Ali smo slišali samo melodijo?« sem vprašala. Večina otrok je odgovorilo pritrdilno. Gregor pa je rekel: »Ne, še nekaj ritma se je slišalo, ker so nekatere noge malo ropotale po mizi!«

»Res je,« sem bila vesela Gregorjevega pozornega poslušanja in povabila miške, naj samo tekajo po mizi. Ker imajo na nogah gumbce, so le-ti udarjali po mizi in otroci so pritrdili, da slišijo ritem tekanja. Medvedi pa ritem copanja.

Otroci so nato v prosti igri individualno ali v manjših skupinah raziskovali ritem in melodijo. Z roko so udarjali po mizi, stolu, kolenu, ploskali ali samo poslušali tekanje gumbov po mizi. Zraven so peli ali pesem o miški in medvedu ali kakšno drugo.

»A bomo mi tudi imeli bobne?« je vprašala Jera, ki si je za prosto igro želela sposoditi moj boben. »Ja,« je ob slovesu rekel Zelenček in prosil otroke naj jutri prinesejo plastične posode od skute za izdelavo bobnov. »Juhu,« je bilo slišati.

Vzgojiteljica pa je na prošnjo otrok prinesla v igralnico tudi brenke.

Slika 18: Hej, medo, kje si? Ta ritem je tvoj. Jaz ne znam copati.

ANALIZA

Zelenček je otrokom v jutranjem krogu povedal, da dobijo obisk treh gospa in gospoda ravnatelja. »Ali bi jih presenetili s tako predstavo, kot ste jo včeraj zaigrali?« jih je vprašal Zelenček. »Ja«, se je glasil skupni odgovor, Nejka pa je zaskrbljeno vprašala: »Boš ti z nami?« Zelenček se je stisnil k Nejki in prikimal.

Otroci so bili tako sproščeni, kot da sploh nimajo obiskov. Zelenček je bil v rokah gospe psihologinje in je navdušeno ploskal, potem pa še živahno opazoval spontano igro otrok ter se z njimi pogovarjal. Sploh ni bilo čutiti, da imamo v skupini kakšne zadržane ali pa preveč živahne otroke.

NAMIG

- pohvalim otroka v konkretni situaciji, saj tako pridobiva na samozaupanju, spoznava svoja močna področja in potrjuje občutek, da zmore razvijati tudi svoja šibka področja.

10. dan: Bobni in brenke

Otroci so imeli pripravljen material za izdelavo bobnov in okrasitev ter obnovo že narejenih brenk. Zelenček je v vzgojiteljičinih rokah vprašal Mojco, kako je naredila svoj boben, zato sem povedala, da sem najprej hotela svoj lonček od skute samo oblepiti z barvnim papirjem in pustiti za opno kar pokrovček. Pa sem se premislila in naredila opno iz kartona.

Otroci so zavzeto in brez večjih težav izdelovali svoje bobne. Za pomoč so prosili le otroci, ki so se odločili izdelati opno bobna iz kartona. Niso vedeli, kako izrezati ravno prav velik krog. Pokazala sem jim, kako sem opno svojega bobna naredila sama. Posodico od skute sem položila na karton, s svinčnikom obrisala krog in ga izrezala s škarjami. Rob sem namazala z lepilom in prilepila na odprtino posodice. Otroci so se zavzeto lotili dela. Pomagati je bilo potrebno le še pri striženju trdega kartona. Bobne so preizkušali sproti in nekateri otroci so celo ugotavljali, da se bobni s kartonsko opno drugače oglašajo kot plastični pokrovi.

Brenke so otroci z barvnim papirjem in flomastri okrasili samostojno. Struno (laks) pa smo uglasili (napeli) skupaj ter pri tem še raziskovali, kako se oglašja manj napeta struna in kako bolj napeta. Otrokom so bili bolj všeč visoki toni na brenki, ker so bolj primerni za miško, so rekli.

Zelenček je opazoval otroke pri delu, jih spodbujal in pohvalil. Otroci so ga božali, nežno cukali, vlekli za jezik, se smejali, razkazovali svoje inštrumente in ga vabili, naj jim prisluhne. V takem navdušenju je bil tudi, sicer zelo zadržani, Adam. Zelenčka je malo preveč potegnil za jezik in mu ga odtrgal. Najprej je presenečeno gledal, nato pa milo zajokal, ko je Rok na glas rekel, da je Adam Zelenčka poškodoval. Zajokal je tudi Zelenček. Bolelo ga je in rad bi imel spet svoj jezik na mestu. Dogodek je pritegnil pozornost vseh otrok. Nekateri otroci so tolažili Zelenčka in kregali Adama. Nekateri so zagovarjali Adama, češ da ni zanalasč odtrgal jezika. Nekateri pa so samo gledali. Ema je rekla, da Zelenčku lahko jezik zalepimo in odšla po lepilni trak. Anastazijo je skrbelo, če bo Zelenčka to še bolj bolelo. Bila je huda na Adama. Rekla sem, da bi bilo dobro Zelenčka takoj operirati. Vprašala sem ga, če se strinja. Zelenček je prikimal. Anastazijo sem prosila, naj ga tolaži in mu zapoje kakšno pesmico. Adama sem pobožala po glavi in mirno rekla: »Vidim, da si žalosten, vendar vem, da mi zmoreš pomagati pri operaciji«. S solzami v očeh je držal Zelenčku usta odprta in počasi nehal jokati. Jezik sem zakrpala z lepilnim trakom. Vsi smo se oddahnili, ko je Zelenček raziskal svoj operirani jezik in rekel, da se bolje počuti. Za nekaj časa je šel počivat v lutkovni kotiček. Z njim je bila Anastazija. Prinesla je svojo brenko in mu nežno igrala. Tudi Adam je prišel pogledat Zelenčka. Nič si nista rekla. Samo pobožala sta se in nasmejala drug drugemu.

Otroci so igrali na svoje inštrumente, posamezno, v dvojicah, manjših skupinah, skupno in v igro vključili tudi lutke.

Slika 19: Bobne izdelujemo sami, radi pa si tudi pomagamo med seboj.

Slika 20: Skupno muziciranje. Miške in medvedi pa poslušajo.

ANALIZA

Zadovoljna sem, da je Zelenček posredoval osnovna navodila za izdelavo malih glasbil, saj se je izkazalo, da sem s tem prihranila otrokovo morebitno zadrego, nepotrebna vprašanja, slabo voljo in občutek »tega ne zmorem«.

Prav vsi otroci so na svoj način ustvarjali, odvijala sta se pozitivna komunikacija in dobro sodelovanje med seboj. Gradilo se je zaupanje vase in v svoje sposobnosti (»jaz zmorem«). Zelenček je s pohvalo, pozitivne občutke otrok še podkrepil.

V prejšnjih letih pa se mi je na eni izmed glasbenih uric s šestletnimi otroki pripetilo, da sem jim pri izdelavi malih instrumentov prepustila popolno »svobodo«, brez navodil. Že sicer iznajdljivejši otroci, so se nakako znašli, sodelovali med seboj, večina pa je stalno spraševala: »Kako, ne znam, ne morem, a mi ti narediš?« Slaba volja je zavrla zadovoljstvo, ustvarjalnost, pozitivno komunikacijo in prijetno vzdušje. Pa še pomočnice lutke nismo imeli. Res, neprijetna izkušnja tako zame kot otroke.

Pri uglasčevanju brenk pa je bil moj cilj spodbuditi otroke, da samostojno poiščejo primerno spremljavo za miške, ne, da jo predlagam sama. Raziskovanje brenke je bila močna motivacija otrokom, da so sami prišli do zastavljenega cilja.

Otrokovo glasbeno dejavnost je za večino otrok le za hip zmotila dogodivščina z Zelenčkom. Pač, poškodba, oskrba rane, počitek in je vse dobro. To se v skupini redno dogaja, sploh zunaj na igrišču. Otroci sprejemajo Zelenčka sebi enakega, zato so mu ob samem dogodku posvetili pozornost, izrazili svoja mnenja, občutke, nato pa nadaljevali svoje dejavnosti.

Adam in Anastazija sta bila močnejše čustveno vključena v dogajanje. Anastazija z občutki jeze in zaskrbljenosti, Adam pa z občutkom krivde. Prav je, da otrokom pomagamo prepoznati različne občutke, jih potrdimo in vzamemo resno. Spodbujamo jih pri reševanju problema z njihovo lastno aktivnostjo, s pozitivnim pristopom in vzgledom, tako je prav vsak konflikt rešljiv na sprejemljiv način.

NAMIG

- s pravilno motivacijo in spodbudami pripomore h graditvi kreativnega ustvarjanja otrok in občutka pomembnosti, pripadnosti,
- sledim ciljema sproščanje negativnih občutkov na sprejemljiv način in pridobivanje sposobnosti za reševanje problemov.

11. dan: Lutke in mali instrumenti

Danes je Zelenčka čakalo presenečenje. Otroci so ga ob prihodu sprejeli z njegovo pesmijo. Z navdušenjem in ponosom so peli in igrali na svoja mala ritmična glasbila. Zelenček je bil zelo vesel in se je zahvalil za dobrodošlico. Nato so ga otroci božali in spraševali, če je jezik že pozdravljen. Zelenček jim je pritrdilno odgovarjal, nato pa vprašal otroke, kako so danes kaj miške in medvedi.

»Dobro so, saj smo jim že pred zajtrkom zapeli pesmico in zaigrali na instrumente,« je rekla Urška.

»Juhuhu, potem se pa lahko igramo orkester, pevce in lutke. Mojca ti si pa lahko dirigent,« je bil vesel Zelenček ter povabil otroke, naj se razdelijo v tri skupine. Ena skupina igra na instrumente, druga poje, tretja animira miške in medvede, ki plešejo in tekajo in copajo. Otroci so se samostojno razdelili v dve skupini. Pevci so v rokah držali tudi instrumente. Otroci z lutkami so si prostor našli na mizah. Najprej smo v taki zasedbi odigrali pesem Miška in medved, nato pa sem povabila instrumentaliste, naj na moj znak izmenjaje igrajo: ko sem v zraku pokazala kazalec, ki brenka, so igrali otroci na brenko ritmični motiv miške (osminke), ko pa sem pokazala dlan, ki bobna, so igrali otroci na bobne ritmični motiv

medveda (polovinke). Lutkarji so takoj razumeli, kaj storiti. Na zvok brenke so tekale miške, na zvok bobna pa copali medvedi. Nato smo vloge zamenjali. Lutke izmenjaje tekajo in copajo, instrumenti pa jim sledijo z igranjem. Otroci so se zavzeto igrali. Da jim je bila igra všeč, so dokazali tudi s kasnejšo spontano igro, ko so se v manjših skupinicah igrali z lutkami in instrumenti. Izmišljali so si svoje načine izvajanja usvojenih ritmov in se igrali s pospešujočim in zadržujočim tempom. Zelenček je otroke nekaj časa opazoval in sem in tja otrokom povedal, kako se v glasbi reče zadržujoče igranje ritma. Seveda so se smejali ob kratici rit. (ritardando). Nato ga je v roke vzela Anastazija. Pridružila se ji je Nejka s svojo brenko. Zelenček se je pogovarjal z brenko. Le-ta ga je povabila naj jo preizkusi. In Zelenček je brenkal in bobnal in vlekel za gumb, ki napenjajo laks (struno). Brenka je rekla, da se to ne sme, ker se lahko razglasi. Potem je Zelenček odšel še v lutkovni kotiček, obiskat prijatelje, ki mu imajo toliko povedati.

Slika 21: Lutka in mali instrument spodbujata veselo poustvarjanje.

ANALIZA

Otroci potrjujejo teorijo, da je uporaba lutke v glasbi, poleg usvajanja glasbenih elementov, lahko tudi izrednega pomena pri pomnjenju glasbenih vsebin, povezovanju delčkov v celoto in samostojni nadgradnji dejavnosti z že prej usvojenimi izkušnjami otroka.

Ob ponovni usmerjeni pozornosti na lutko, se v otroku prebudi spomin na znane glasbene zvoke ali glasbeno dejavnost. Čim pogosteje se bo otrok »spomnil« pesmi, tem bolj bodo sledi izkušenj in glasbenih vzorcev žive in trajno pomnene (Borota, 2006, str. 35).

Zelenčkove pesmi že nekaj časa nismo prepevali, a se je velikokrat primerilo, da je kdo od otrok spontano prepeval Zelenčkov refren. Danes so bili otroci še posebej pozorni na Zelenčka in so vzgojiteljici v jutranjem krogu sami predlagali, da mu zapojejo njegovo pesem.

Otroci so odlično povezali igranje na instrumente (svoje bobne in brenke), petje in animacijo lutk. Prav nič jih niso motile različne variacije. Enkrat so vodili instrumenti, drugič lutke, tretjič dirigent. Otroci so usvojili informacijo povezave: medved, boben, copanje (dolgi koraki), ostinato polovink, besedilo pesmi o medvedu; in miška, brenka, tekanje (kratki koraki), ponavljajoče osminke, besedilo pesmi o miški.

V spontano igro so otroci vključili tudi svoje prejšnje zaznavne izkušnje. Medvedi so glasno copali, pohitevali ali upočasnjevali tempo, miške so tiho tekale, hitreje, še hitreje in stop, pa naprej.

Otrok sicer ne obremenjujemo s strokovnimi glasbenimi izrazi, ampak sama velikokrat preko igre spontano otrokom povem (ali pove lutka): »To se pa v glasbi reče tudi tako«. Slišijo informacijo, ki je podkrepljena z zvočno in vidno zaznavo in jim pri nadaljnjem glasbenem izobraževanju ni več tuja (»to sem pa že slišal« ali »to pa jaz že vem«).

Zelenček je nagovoril Nejino brenko in le-ta je oživela. Vzgojiteljica je povedala, da počasi pri vsakodnevni rutini in igri različni predmeti kar oživijo. Žlice se pogovarjajo pri kosilu, krožniki postanejo bobni in banana je mikrofona, ki tudi poje, na stranišču pa slišimo: »Dober dan, stranišček. Sedajle te bom pa pokakal.«

NAMIG

- zaznam sistem ponavljanja glasbeno – lutkovnih prizorov na ustaljenih mestih, zato otrokom ponudim spremembo okolja, povečam možnosti za raziskovanje.

12. dan: Lutke in mali instrumenti na zunanjem igrišču

»Ja!« so zavpili otroci, ko sem jih vprašala, če bodo peljali miške, medvede in instrumente ven na igrišče. Le-to je razdeljeno na spodnje in zgornje, zato smo se dogovorili, da se bomo najprej igrali samo na spodnjem igrišču.

Otroci so si zopet sami izbrali lutko ali instrument. Orkester se je usedel na blazine na travi, miške in medvedi pa so si sami poiskali prostor na igrišču, kjer so se po zvokih orkestra gibale. Ponovili smo igro od včeraj, spremenili smo le okolje. Tako smo lahko utrjevali tudi spretnost pozornejšega poslušanja in koncentracije, saj se v zunanjem prostoru zvok hitreje zgubi, prisotni pa so tudi različni močnejši zvoki okolice.

Otroke sem nato povabila na gibalno igro z ročnim bobnom, instrumenti in lutke pa so imeli odmor. Vsepovsod po igrišču so otroci izmenjaje tekali in copali po zvoku ritmov, ki sem jih igrala na ročni boben. Potem smo se usedli na blazine in ob spremljavi kitare zapeli pesem Miška in medved, na koncu pa na željo otrok zaplesali ob posnetku pesmi Miška in medved, ki sem jo predvajala preko predvajalnika.

Nekatere lutke in mali instrumenti so se potem še spontano igrali, Anastazija pa je prišla k meni in vprašala, kje je Zelenček, saj sem vendar obljubila, preden smo odšli ven, da se nam bo Zelenček pridružil kasneje. »Saj res, kje je?« so se spomnili še drugi otroci.

»A ne veste?« je rekla Ema, »tamle, v Mojčini torbi je, ves čas nas že gleda!« Anastazija je takoj stekla ponj, ga prijela v roke in Zelenček je rekel: » Zelo dobro ste plesali in igrali. Sedaj se gremo pa lahko skupaj igrati na zgornje igrišče. Komaj že čakam.« Anastazija me je proseče pogledala in rekla sem, da gremo lahko vsi skupaj na zgornja igrala, vendar prej poskrbimo za instrumente in živali, ker so mi zaupali, da želijo k počitku v igralnico.

To je bilo veselja. Otroci so Zelenčku razkazovali igrala, Zelenček jih je pa preizkušal. Pogovarjal se je tudi z otroki iz mlajših oddelkov, ki so bili na igrišču. Pa tudi nekaj otroških rok je zamenjal. Ko ga je ravno Hana držala v roki, je pristopil otrok iz druge skupine in vlekel Zelenčka za jezik. Hana ga je takoj stisnila k sebi in rekla otroku, da tega ne sme, ker mu je Adam enkrat že odtrgal jezik in potem smo ga morali operirati in to zelo boli. Otrok ga ni več vlekel za jezik.

Slika 22: Medvedi smo našli miške.

ANALIZA

Prostor je pomemben dejavnik vplivanja na otrokov interes, na njegov glasbeni razvoj ter na občutek varnosti in ugodja (Borota, 2006, str. 35).

Otroci se zelo radi igrajo na zunanjem igrišču, zato jim predstavlja prostor ugodja, za našo glasbeno – lutkovno igro pa lahko polno zank: zvočni dražljaji iz narave, bližnjih hiš, s ceste, z zgornjega igrišča, bližnje šole in seveda močna želja po igranju na igralih.

Prijetno so me presenetili. Nihče od otrok ni verbalno ali neverbalno izrazil želje po igralih. Vse miške so si izbrale za »oder« hišico s klopmi, kot da se želijo tiščati skupaj v varnem kotičku. Otroci so bili maksimalno zbrani in pozorni drug do drugega ter do dirigentke. Pri igri z bobnom so bili dosledni, vmes se je pojavil kakšen vesel vzklik, večina otrok se je prepustila poslušanju in vodenju bobna, nekateri pa so preverjali slišano še s pogledom na boben. Ob spremljavi kitare so peli sproščeno (vzgojiteljica jo redno uporablja) in glasneje kot v igralnici, »ker se zunaj slabše sliši, ker je velik prostor gor do oblakov,« so otroci odgovarjali na moja vprašanja.

Slika 23: Boben igra co-op, co-op. Odlično medvedi.

V tem procesu ponavljanj mu postajajo zvočni dogodki predvidljivi. Ta predvidljivost pa sta tisto udobje in varnost, ki omogočata poglobljanje doživljanja, širitev konteksta izkušenj in izgrajevanje predstavljivosti. Poudariti je potrebno, da večkratno poslušanje istih glasbenih primerov ni dolgočasno ponavljanje, če pri tem otrok sam ali ob spodbudi drugega odkriva njemu neznane zvočne dogodke, nove dimenzije predstavljivosti in odtenke razpoloženj (Borota, 2006, str. 16).

Zelenček je danes spoznal še druge otroke iz vrtca in vzbujal veliko zanimanja.

Popolno empatijo do Zelenčka je pokazala Hana, ki je letos prvič vključena v vrtec, a se je hitro prilagodila ker si je kot edinka želela družbe. Zahtevala je popolno pozornost. Vzgojiteljica in posredno otroci so jo počasi učili socializacije. Kadar ji to ni godilo, je postala nemirna in se je umaknila v lutkovni kotiček ter vzpostavila komunikacijo z lutkami. Iz kotička je prihajala umirjena.

Slika 24: Dober dan! Sem Zelenček. Kako pa je tebi ime?

13. dan: Mini predstave

»Danes bi pa rad spet odšel v glasbeno – lutkovno gledališče in si ogledal predstave. Bi se prosim razdelili v skupine po štiri. Vsaka skupina ima eno miško, enega medveda, eno brenko in en boben,« je otroke nagovoril Zelenček v jutranjem krogu. Vsaka skupina naredi predstavo po lastni zamisli. Najprej vaja, nato predstave. Otroci so rekli Zelenčku, da mora ven iz igralnice, »da ne bo videl, kaj vadijo, da bo potem presenečen.« Zelenček je odšel na hodnik, jaz pa sem se lahko vrnila v igralnico. Otroci so se sami razdelili v skupinice. Ena skupina je vadila v lutkovnem kotičku, dve pa na mizah. Nobena skupina se ni odločila za vajo na paravanu (odru).

Napočil je čas predstav. V prvi so se štiri miške (Lana, Manca, Jera in Hana) igrale skrivalnice. Ko so se prenehale igrati, so zapele pesem Miška in medved ter plesale. Medved, brenka in boben so bili prisotni na »odru«, vendar v predstavo niso bili vključeni.

V drugi predstavi je bila rdeča nit pesem Miška in medved. Otroci so povečali kontrast med hitro in počasi. Pri medvedu so igrali in peli veliko počasneje, gibanje lutke in zvočna podlaga sta bila usklajena. Miška je tekala zelo hitro, brenka se jo je trudila dohitevati, besedilo se je iz besed prelilo v zlog la. Malo dalj časa so se igralci (Urška, Ema, Gregor in Vid) pomudili pri skrivalnicah, ples pa zelo skrajšali.

Tretja predstava je imela samo dva igralca. Rok in Benjamin sta igrala dva medveda, ki se peljeta z ladjo in pojeta. Klavdija in Nejka pri predstavi nista sodelovali, ker sta rekli, da se medved ni zmenil za miško, in potem je Benjamin odšel po svojega medveda in sta se potem oba medveda »ravsala«. Ob Zelenčkovem povabilu, da lahko igrata svojo predstavo, sta odkimali z obrazložitvijo, da nista mogli vaditi. Kasneje sta se z Zelenčkom in drugimi lutkami igrali v lutkovnem kotičku.

Slika 25: Na vaji borba, na predstavi pa simpatična igra.

ANALIZA

Danes je veliko otrok manjkalo zaradi sistematskega pregleda. Manjše skupine so bile zato mešane (otroci, ki se sicer ne igrajo pogosto skupaj) in so imeli otroci odlično priložnost raziskovati drugače, kot so že vajeni v svojih ustaljenih ekipah. V prvi skupini je Hana nasprotovala dominantni Manci, da ne bo igrala medveda, ampak miško. Sledili sta ji še Lana (ki se sicer velikokrat podredi Manci) in Jera. Manca je popustila in miške so priredile prav simpatično predstavo. Deklice so bile videti zadovoljne.

V drugi skupini so se našli dobri ustvarjalci. Tako lahkotno so igrali, imeli občutek in posluh drug za drugega, skupaj improvizirali in muzicirali.

Pri opazovanju vaje v tretji skupini sem bila v dilemi, ali naj se vmešam ali ne. Vsem otrokom sem na začetku ponudila pomoč, če bo potrebna. Nihče zanj ni zaprosil. Živahna Rok in Benjamin sta uživala v borbi z medvedoma na vaji, predstavo pa popolnoma improvizirala z umirjeno vsebino. Priklonila sta se nasmejana in ponosno sedla med publiko.

S spoštovanjem smo sprejeli odločitev deklic, ki nista želeli nastopati in ju nismo pregovarjali. Zelenček je zlezel Nejki v naročje in s Klavdijo so odšli novim dogodivščinam naproti.

NAMIG

- včasih je dobro premešati otroke med seboj v manjših skupinah, ker tako lahko prihaja do novih ustvarjanj, raziskovanja domišljije in graditev medsebojne komunikacije in spoznavanja.

14. dan: Lutke pojejo

»Lutke v zbor!« je rekel Zelenček. Otroci so se postavili v vrsto po širini igralnice, saj so vsi hoteli stati v prvi vrsti. Zelenček je dirigiral, lutke pa so pele pesem Miška in medved ob spremljavi kitare.

»Sedaj pa se namestite tako, da se boste ugodno počutile, drage moje lutke, ko boste pele in naredite tak zbor, kot je vam všeč,« je svoj zborček nagovarjal dirigent. Malo v gručo, malo v polkrog so se otroci z lutkami usedli na tla. Zopet so lutke zapele. Prav vseeno jim je bilo ali sedijo, stojijo ali plavajo v zraku, pele so iz vsega srca.

ANALIZA

Otroci so vajeni prepevati v zboru, stati v dveh ali treh vrstah. Tak je pač vzorec zbora. Pa je otrokom to všeč? Sporočali so mi naslednje: če že stojimo v vrsti, želimo biti vsi prvi; stati je včasih utrudljivo, sedeti v gruči ali polkrogu je bolj udobno; če nisem razpoložen za petje, nihče ne dreza vame naj vendarle pojem, peti se odločim, ko jaz tako začutim; lutka me navdaja s sproščenostjo; lutke dobro pojejo in zraven se lahko gibljejo, letijo, pa jih nihče ne opozori, naj tega ne delajo.

Danes je Anastazija pripovedovala Zelenčku o sistematskem pregledu in se ni prav nič bala, saj je bilo vse tako, kot ji je on povedal. Tudi z zdravničino žirafco se je spoprijateljila. Zelenček je ponosen na Anastazijo.

Slika 26: Nerazdružljiva prijatelja.

NAMIG

- razmišljam o drugačnih postavitvah »zbora« in spodbujam otroke »kako bi lahko«.

15. dan: Otroci pojejo in rišejo

Danes so otroci ob spremljavi kitare sproščeno zapeli pesem Miška in medved. Sedeli so v polkrogu (tako kot včeraj lutkovni zbor). Zelo malo otrok je sedelo popolnoma mirno. Več ali manj so se vsi pozibavali v ritmu, nekateri z rokama udarjali ob noge, Gregor pa je z rokama po tleh ponazarjal copanje. Pesem so tekoče zapeli od začetka do konca.

Zelenček jih je nato prosil, če mu narišejo risbice: »Kaj vam je bilo od našega prvega srečanja pa do danes najbolj všeč?«

Slika 27: No, prav. Tudi jaz bom narisal risbico.

ANALIZA

Pri temi otroški zbor, se vedno spomnim na svojega sina, ko je z veseljem v prvem razredu pristopil k zboru, po treh mesecih pa je želel prenehati. Zakaj? Ker so morali pevci vse vaje mirno stati na stopničkah v zboru, močno odpirati usta in peti glasno. Kdor tega ni zmogel, je bil opomnjen pred vsemi in začelo se je dogajati, da so otroci s prstom kazali na »neposlušne« in jih »tožili« zborovodkinji. Nekateri otroci so tako dobili »znamke«, ki se jih tudi s trudom in prizadevnostjo niso mogli znebiti. Med njimi tudi moj sin. Od takrat pri šolskem zboru ne želi več sodelovati. Na srečo si je ob domači spodbudi našel oblike muziciranja in izražanja sebe v glasbeni šoli, pihalni godbi, skavtih (veliko prepevajo ob kitari) in doma (družinski orkester). Kaj pa otroci, ki te možnosti nimajo?

Vsi otroci so zavzeto likovno izražali svoje vtise v projektu Miška in medved. Tudi Zelenček je na željo Anastazije narisal svojo risbico.

NAMIG

- klasičen zbor je oblika, ki jo mogoče otrok težko sprejme; zaznam drugačne želje otrok in jim fleksibilno sledim, da z lahkoto dosežem cilj aktivnega sodelovanja otrok v dejavnostih petja.

16. dan: Otroci si ogledajo posnetke projekta Miška in medved

Preden je Zelenček povabil otroke na ogled kratkih posnetkov vsega, kar smo do sedaj počeli, so mu otroci izročili risbice. Vsak otrok je sam predstavil svojo risbo, povedal kaj je narisal, kaj mu je bilo najbolj všeč in risbo izročil Zelenčku.

Pri ogledu posnetkov so bili otroci na začetku zelo pozorni, tihi, z odprtimi usti. Nato pa so začeli s komentarji, kdo je na posnetku, kaj dela, ko so zaslišali petje, so peli zraven, ob tekanju in copanju so z rokami udarjali po nogah in se zibali sem ter tja. Petnajst minut so, vsak na svoj način, podoživljali glasbeno – lutkovno igro Miška in medved.

Popoldan smo projekt predstavili staršem in sproščeno nastopali. Starši so nam z nasmehi na ustih močno ploskali.

Slika 28: Poglej, tam pa jaz nastopam.

ANALIZA

Otroci so brez zadrege Zelenčku pripovedovali, kaj so narisali. Tako so nevede preko glasbeno – lutkovnega področja prehajali še na področje likovne umetnosti, jezika in narave. Pri samem izvajanju projekta pa tudi na področje gibanja in prikritega kurikulumu, kar sem v pripravi tudi načrtovala.

Otroci so z ogledom posnetka krepili pozitivno samopodobo, saj so videli, da zmorejo vse in ponosni so bili, da so »na televiziji«.

Starši so našo predstavitev in projekt izredno pohvalili, povedali, da so otroci navdušeno pripovedovali, kaj delajo v vrtcu in se tudi doma želeli igrati miške in medvede. Veliko več so tudi prepevali in si izmišljevali svoje pesmi. Oživele so tudi igrače in že narejene lutke, izdelovali so svoje lutke iz papirja. Poiskali so vse instrumente, kar jih je doma, včasih tudi kuhalnico in lonec za boben.

Slika 29: Zadovoljni otroci – zadovoljni starši.

NAMIG

- sproščena komunikacija s starši je lahko ideja, motivacija, spodbuda za nadaljnje načrtovanje dejavnosti v vrtcu,
- zaupanje staršev in njihovo sodelovanje je za otroke in vzgojiteljice izrednega pomena.

17. dan: Na podstrešju je ropot

Pesem Na podstrešju je ropot, je vzgojiteljica dodala k jutranji telovadbi in zabavnemu razmigavanju. Služila je motivaciji za osvežitev poznavanja glasbenih instrumentov, oponašanje njihovega zvoka z glasom in imitirano igranje nanje. Kasneje pa še za igro vlog Jaz sem glasbeni instrument.

V jutranjem krogu je tekel pogovor o instrumentih, ki nastopajo v pesmi in instrumentih, ki jih otroci poznajo, so jih že videli, slišali. Odgovarjali so na vprašanje: »Kaj je orkester?« Da instrumenti igrajo. Orkester špila muziko. Mi smo bili orkester, miške in medvedi so plesali. Ko nam Irena igra na kitaro. Ko igramo na bobne, ropotulje, palčke, imamo orkester. To je tudi band, v katerem igra ati.

To je več instrumentov skupaj. Glasbeniki sedijo in igrajo, pa dirigenta gledajo. Igrajo na violine, kontrabase, trobente, klarinete in druge. Veliko jih je. (Gregor)

»Ste kdaj v živo gledali in poslušali orkester, ki je izvajal klasično glasbo?«

Ja, jaz sem. V filharmoniji, pa še v Cankarjevem domu v Ljubljani. (Gregor)

Jaz pa samo na televiziji. Jaz sem bil v eni dvorani in smo poslušali godbo. Tam niso imeli violin. Samo trobente, pa činele in boben. Dirigent je bil. Jaz nisem še videla orkestra. Samo v vrtcu poslušamo, ko nam Irena predvaja. Na kakšnem nastopu igrajo otroci na klavir in flavto, pa harmoniko.

Več kot polovica otrok je dejala, da niso še videli orkestra v živo, po televiziji pa že kdaj. Vsi pa so doživeli kakšen zabavni koncert in v živo videli zabavni ansambel in pevce.

»Kaj pa je opera?«

Tam zelo visoko pojejo. Ko mamica išče postajo na radiu, kdaj reče, da zopet opere vrtijo in da ji niso všeč. Raje posluša samo glasbo.

Jaz vem, sem jo že videl. Spodaj orkester igra, zgoraj na odru pa igralci pojejo. Pa dirigent je tudi. (Gregor)

Jaz ne vem, kaj je opera. Še nisem videla.

ANALIZA

Radi bi, da začetno navdušenje za instrumente ne bi popustilo. Da bi otroci sami dajali pobudo za igranje. Da bi se na instrumente spomnili tudi pri neglasbenih zaposlitvah in pri njih nanje igrali. Da bi bilo v glasbenem kotičku vedno živahno. Da bi otroci smeli igrati tudi na prave instrumente, na samo na male instrumente (Voglar, 1987, str.156).

Otroci so ob pesmi, ki opisuje instrumente, navdušeno imitirali igranje nanje. Nekateri iz svojih že usvojenih zaznav in informacij (v lanskem šolskem letu so imeli v vrtcu predstavitev instrumentov otrok, ki obiskujejo glasbeno šolo), nekateri pa so posnemali vzgojiteljico in

mene. Tudi zvoki oponašanja instrumentov so bili najrazličnejši: visoki, nizki, cvileči, brundajoči, rezki, mehki, tihi, glasni, s poudarki, resni, hihitavi.

Igro Jaz sem glasbilo, ti ugani katero, so se otroci z vzgojiteljico že igrali. Danes so bili klavir, flavta in boben. Domiselno so v treh manjših skupinah uprizarjali instrumente: klavir je bil sestavljen iz ležečih teles otrok (tipke), ki so izmenjaje dvigovali obe nogi, ko je pianist pritisnil nanje; za flavto so otroci naredili vrsto, se usedli na pete, roke odročili spredaj v obliki kroga in izmenjaje »pokrivali luknjice« z upogibom glave naprej proti krogu; boben pa je bil sestavljen iz otroških hrbtov, postavljenih v krogu, glave so se na sredini tiščale skupaj, bobnar je bobnal z rokama. Otroci so v igri uživali in se prisrčno nasmejali.

Pri pogovoru o instrumentih, orkestru in operi so zavzeto sodelovali vsi otroci in s tem potrdili moja pričakovanja, da jih tema zelo zanima.

18. dan: Lutke in koncert klasične glasbe

Danes je Zelenček otrokom pripovedoval, da se je v lutkovnem kotičku pogovarjal s prijateljicami lutkami. Včeraj so slišale, da ste se pogovarjali o orkestru in violinah in operi. Sploh ne vedo, kaj je to. Rade bi izvedele. Še dobro, da imam s seboj posnetek klasičnega koncerta v izvedbi orkestra in kratek odlomek opere. Veste, včeraj sem bil na koncertu v Filharmoniji v Ljubljani. »Ja, pokažimo jim na televiziji!« so bili navdušeni otroci. »Juhuhu, lutke si bodo ogledale orkester in koncert in opero,« je veselo pel Zelenček.

Vsak otrok je prijel v roke lutko po svoji želji. Urška je vzela svojega medveda in mu rekla: »Sedaj greš pa na koncert. Boš videl orkester.«

Lutke so se nestrpno gnetle pred vrati Oranžne dvorane. Končno so lahko vstopile. Vstopnica je bila en gumb. Sedele so v naročjih otrok. Zelenček je oznanil: »Spoštovano občinstvo, koncert se bo vsak hip pričel. Prosim za tišino. Hvala!« Lutke so na začetku negibno gledale, otroci so dobili velike oči in ušesa, potem pa so se nekatere lutke že začele zibati v ritmu valčka, kasneje so celo plesale v zraku. Gregor je potihoma razlagal svoji lutki, kateri instrumenti nastopajo. Hana je bila glasnejša: »Tam je violina. Pa trobenta je. Dirigent ima palico.« Nekaterim otrokom pa so lutke zlezle z rok, saj vendar tega niso mogli opaziti, če pa so z odprtimi usti spremljali koncert.

Pri drugi živahnejši skladbi so bile živahne tudi lutke. Skakale so, se zibale, plesale. Vendar ne vse. Urška je svojo lutko še vedno negibno držala v roki, sama pa zavzeto gledala v ekran. Ravno tako Adam. In še nekaj otrok.

Pri operi sta si Gašper in Benjamin pokrila ušesa. Mančina lutka je poskušala pripevati.

Ko je Zelenček naznanil konec koncerta, so lutke zaploskale.

Nato je spraševal, kako jim je bilo všeč, katere instrumente so videli, kako so glasbeniki na njih igrali, poimenoval še neznane instrumente, ponovno zavrtel del posnetka s tišjo jakostjo zvoka, ob katerem so zopet prepoznavali instrumente, opazovali način igranja in poskušali posnemati zvoke z glasom. Zelenček je opazil, da mu odgovarja kar nekaj lutk in da otroci z lutko poskušajo imitirati igranje instrumentov, zato je vprašal lutke, če želijo sestaviti svoj orkester in prirediti koncert.

Lutke so igrale (imitirale) instrumente, Gregor je dirigiral. Opazil je, da orkester ni usklajen, vsaka lutka igra nekaj v svojem ritmu in tempu. Prenehal je dirigirati in potožil Zelenčku, da ga glasbeniki ne upoštevajo. »Ja, take so vaje orkestra. Maestro, tu imaš dirigentsko palico. Ustavi vajo orkestra, jaz pa napovem pričetek. »Spoštovane, spoštovani, pričenja se lutkovni koncert klasične glasbe, ki smo ga vsi nestrpno pričakovali.« V ozadju sem predvajala posnetek hitrejšje skladbe, ki smo jo prej že gledali in poslušali. Omaro s televizijo sem zaprla, tako da se je slišal samo zvok. Dirigent je vihtel svojo palico in orkester lutk je usklajeno igral. Na koncu je Zelenček ploskal, pridružili so se mu tudi nekateri otroci.

Slika 30: Lutke prvič gledajo koncert klasične glasbe in se zelo različno odzivajo.

ANALIZA

Poslušanje glasbe je bilo tokrat vpleteno v glasbeno-lutkovno dejavnost. Take izkušnje otroci še niso imeli. Ponavadi v vrtcu umirjena klasična glasba spremlja počitek ali pa kot zvočna kulisa druge dejavnosti. Lansko leto so poslušali otroke soliste iz glasbene šole.

Da bodo otroci glasbo doživeli in razumeli, je potrebno sistematično in aktivno poslušanje glasbe.

Glasbo velikokrat poslušajo ob izvajanju drugih aktivnosti, brez interesa in usmerjene pozornosti – sprejemajo jo le kot zvočno kuliso. Pri aktivnem poslušanju pa otrok na osnovi doživljajskih in zaznavnih sposobnosti poustvari lastno predstavo glasbenega dela v svojem spominu (Denac, 2001, str. 115).

Avtorica (prav tam) razdeli aktivno poslušanje glasbe na doživljajski (v ospredju so čustvene reakcije) in doživljajsko-analitični način (vključuje analitično zaznavo posameznih glasbenih prvin).

Otroci so teorijo potrdili. Kaj pa lutka? Ima moč posrednika. Lutke so še nevedne in otroci jim zavzeto razlagajo, jih peljejo na koncert in opomnijo, če so preživahne in klepetave. Otroci se počutijo pomembne. Preko lutke lahko izrazijo svoja doživljanja neugodja (lutka je varnost, tolažba) ali pa je v trenutkih ugodja sploh ne potrebujejo in kar sama zleze z roke.

Otroci ob poslušanju doživljajo glasbo vsak po svojem trenutnem razpoloženju, že pridobljenih izkušnjah in zgodi se, da so pri otroku prisotni strah, stiska, spomin na neprijeten doživljaj, lutka pa je tista, ki je ob otroku, ga pomiri in mu je v tolažbo. Lutka lahko izraža veselje, tako da poplesava, vstane, malo poklepetata, otroci kot poslušalci pa tega ne smejo. Lutke se lahko počasi učijo pravila obnašanja na koncertu. Kako vesele so bile naše lutke, ko so celo priredile svoj koncert.

Otroci so svoje vtise podoživljali še naprej v spontani igri. Domiselno so raziskovali gibanje lutke pri igranju namišljenega instrumenta.

NAMIG

- poslušanje glasbe uvajam sistematično in skrbim za različne glasbene izkušnje (od posnetkov do pravih »živih« koncertov),
- lutka mi je v pomoč (še posebej na začetku uvajanja v aktivno poslušanje), ker otrok doživi prijetno izkušnjo, ki ga spremlja tudi ob poslušanju glasbe brez lutke.

19. dan: Otroci prirejajo koncerte z namišljenimi instrumenti

Otroci so v jutranjem krogu navdušeno pripovedovali, kako so doma našli instrumente (igrače glasbila in narejeni mali instrumenti) in kdo še celo čisto pravo flavto in kitaro, ter na njih igrali. Nekateri so priredili koncert svojim plišastim igračam.

»Odlično!« je rekel Zelenček, »bi se razdelili v manjše skupine – orkestre in priredili koncerte našim lutkam, ki so tako navdušene, saj so spoznale nekaj novega in bi še in še rade gledale in poslušale.«

Otroci so se razdelili v tri skupine. Predlagala sem, da imajo vaje vsak orkester v svojem prostoru. Ker vrtec dopušča to možnost, je prva skupina vadila v igralnici, ki je namenjena telovadbi in počitku – poimenovali smo jo Zelena dvorana. Druga skupina je vadila v TV sobi – ker ima oranžna senčila na vratih, smo jo poimenovali Oranžna dvorana in tretja skupina je vadila v svoji igralnici, ki smo jo poimenovali Pisana dvorana.

Koncerti so se odvijali v Rjavi dvorani – avla, ki ima po tleh rjave ploščice. Gledalci so bile lutke in otroci med seboj. Prvi orkester je igral instrumentalno skladbo. Otroci so igrali na nevidne instrumente in zraven z glasovi oponašali zvoke glasbil, ki so jih igrali. Upoštevali so dirigenta, ki se je veselo smejal, zato je bil vesel tudi orkester. Drugi orkester je bil v sestavi instrumentalistov in pevca solista, ki je pel Na planincih sončece sije, tretji orkester pa je vseboval pevce instrumentaliste. Otroci so igrali na nevidne instrumente in zraven peli pesem Miška in medved. Tudi oni so imeli dirigenta.

Slika 31: Veseli orkester v sestavi violine, flavt in bobna. Dirigentka je zadovoljna.

ANALIZA

Otroci so v svoje nastope strnili veliko tega, kar smo se sistematično v treh tednih igrali. Potrdili so, kako pomembno jih je pravilno usmerjati, motivirati za lastno svobodno igro poustvarjanja in ustvarjanja.

Prvi orkester samih deklic je odlično poleg gibalne imitacije raziskoval še z zvočno in opozoril na veselo razpoloženjsko glasbo. Otrokom iz drugega sestava se je vtisnil v spomin videoposnetek opernega solista z orkestralno spremljavo. Tretji orkester pa je podoživljal še projekt Miška in medved.

NAMIG

- prislunem otrokovi spontani igri ter nadgrajujem dejavnosti in s tem upoštevam želje otrok.

20. dan: Orkestri z malimi instrumenti

Zelenček je našel glasbeno košaro z malimi ritmičnimi instrumenti. Skupaj z otroki so pregledali vsa glasbila, jih poimenovali in preizkušali.

»A lahko nastopamo s temi instrumenti? Jaz bi igrala triangel,« se je oglasila Jera. »Jaz tudi. Jaz bom pa činele,« so se oglasili še ostali otroci.

Za igro orkestrov so se otroci zopet razdelili v tri skupine in vaje so potekale v ločenih prostorih.

Danes so si koncerte ogledovali samo otroci, vzgojiteljica in Zelenček. Selili smo se iz dvorane v dvorano. Najprej smo poslušali koncert v Zeleni dvorani. Otroci so pod vodstvom dirigenta peli pesem Mi se imamo radi in sočasno igrali spremljavo na male instrumente.

V Oranžni dvorani smo poslušali ritmično glasbo. Glasbeniki so dobro sledili svoji dirigentki. Igrali so hiter in počasen tempo, potihno in naglas. Vsi glasbeniki in dirigentka so neznansko uživali.

V Pisani dvorani so imeli glasbeniki tudi dva melodična instrumenta, za katera so prosili vzgojiteljico: kitaro, ki jo je Gregor spremenil v kontrabas in flavto, v katero je pihal Beno. Najprej so igrali samo instrumentalno glasbo, nato so dodali petje Na planincih s

spremenjenim besedilom. Videti je bilo, da dirigent lovi glasbenike. Ko je naznanil konec igranja, je nekaj instrumentov še vedno igralo. Navdušenega flavtista je moral dirigent še posebej opozoriti, da je konec. Dosegli so zabaven učinek, saj so se otroci iz publike zelo nasmejali. Zelenček je vse glasbenike povabil na sok in sadno malico.

Otroci so bili še motivirani za igranje, zato je vzgojiteljica rekla: »Kdor želi, gre lahko igrat na instrumente v Oranžno dvorano, kdor pa ne, se lahko prosto igra v igralnici.«

Vsi otroci so odšli v Oranžno dvorano.

Čez čas so otroci postopno zapuščali dvorano in prihajali v igralnico. Anastazija je želela Zelenčka. Nato sta se z Nejko lovila okrog miz in se spočila v lutkovnem kotičku. Zelenček je lutkam pripovedoval, kako dobro glasbo je bilo slišati danes in pohvalil otroke, kako dobro igrajo na instrumente.

Slika 32: Pa špilamo prav radi...

ANALIZA

Glasbena košara je bila otrokom nastavljena z namenom, da bi po začetnem raziskovanju malih glasbil z njimi tudi v manjših skupinah samostojno muzicirali. Še preden je Zelenček utegnil povedati svojo željo, so ga prehiteli otroci. Ugodje, ki so ga otroci doživljali v raziskovanju in nastopanju, jih je vodilo k samoiniciativi.

V prvi skupini so bili otroci ritmično in melodično zelo usklajeni. Slišati je bilo tako ritmični ostinato s poudarkom na prvi dobi kot metrum in stresanje ropotulje v ritmu besedila. Petje je bilo enoglasno, s poudarki in dokaj jasno dikcijo. Tretjo kitico so si zamislili sami: Pa špilamo prav radi... (Vzgojiteljica večkrat pesem uporablja za različne tematske namene, npr. pa Hano imamo radi, pa umivamo se radi itd.).

Druga skupina se je igrala s tempom in dinamiko. Glasbeniki so bili zelo usklajeni in disciplinirani. Natančno so spremljali in izvajali dirigentkina (Manca) navodila, ki jih je posredovala z dirigentsko palico, roko in mimiko obraza.

Otroci iz tretje skupine so uporabili še dva melodična instrumenta, ki nista bila v planu, vendar sta Gregor in Beno tako lepo prosila vzgojiteljico, da je privolila. Zanimiva je bila Gregorjeva odločitev za kontrabas in ideja za izmišljeno besedilo na znano melodijo. Prvo kitico Na planincih sončece sije so zapeli vsi otroci skupaj, nato je z izmišljarijo nadaljeval Gregor, ostali otroci so pripevali ponavljajoče besedilo: »Gor pojemo dobre žgance... Pol se pa v dolino zvalimo...« Pred očmi sem imela zabaven boogie woogie band.

NAMIG

- zaznam, da otroci samostojno raziskujejo ritem in metrum, izmišljarije, vključevanje melodičnih instrumentov, zato pri načrtovanju nadgrajujem dejavnosti v tej smeri.

21. dan: Pipi in Popo

Danes sta otroke obiskala žirafa Pipi in želvak Popo. Lutki sta prišli iz zelene škatle, ki je bila predmet močne radovednosti otrok. Povedala sta, da Zelenček tako doživeto pripoveduje o dogajanju v vrtcu, da sta komaj čakala na obisk pri otrocih.

Pipi in Popo sta zapela svojo pesem. Vzgojiteljica je zaigrala intonacijo na kitaro, Popo je imel mali ročni boben in je poskrbel za metronomsko spremljavo. Pipi poje visoko in Popo poje nizko. Pipi je rada visoko gor, Popo pa nizko dol. Pipi poje melodijo, Popo pa enakomerno igra na boben, kot bi ura tiktakala: tik tak, tik tak. Nekateri otroci so pri pi-pi melodiji začeli dvigovati roke in jih pri po-po spuščali, nekateri pa so ploskali v ritmu bobna. Popo je zato povabil otroke k igri odmeva. Bobnal krajše ritmične motive, otroci so jih ponovili s ploskanjem, tolčenjem z rokami po tleh, kolenih. Pipi pa je na ritem, ki so ga na koncu igre odmeva izvajali Popo in otroci, pela najprej melodijo svoje pesmi na la,la, potem pa še na besedilo. Otroci so brez težav pri pogovoru razložili melodijo in ritem ter prepoznali

Popovo igranje na boben kot enakomeren ritem – poimenovali smo ga ura metronom. Kakšen pa bi bil ritem melodije? Pipi je zapela in Popo je zaigral. Otroci so reproducirali ritem bobna. Ema se je takoj oglasila, da ploskamo tako kot pojemo. Z otroki sta se Pipi in Popo še nekaj časa igrala visoke in nizke tone vsepovsod po igralnici. Pri prepoznavanju visokih tonov so se otroci postavili na prste in dvigovali roke, pri nizkih pa so nekateri počepnili, sedli na tla ali pa se plazili po tleh.

Potem so se lahko vsi otroci igrali z lutkama. Pipi se je ponavadi s svojim dolgim vratom stegovala v višino in deklice so pele visoke tone na pi, pi in stegovala roke kvišku. Popo pa je govoril z nizkim glasom in premikal glavo iz oklepa v oklep. Otrokom je bil zanimiv želvakov mehanizem, saj gre lahko njegova glava z držalom na žici ven in noter v oklep.

Pri spontani igri so se Gregor, Hana, Ema, Jera in Neja igrali z želvakom, bobnom in zeleno škatlo (iz katere sta prišla Pipi in Popo). Gregor je animiral lutko. Ko je bila želvina glava zunaj, so deklice bobnale na boben in škatlo, ko se je glava skrila v oklep, so prenehale z bobnanjem.

Slika 33: Vse oči in ušesa so usmerjena v nova obiskovalca.

ANALIZA

Zakon akcije-reakcije. Bolj ko otroku ponujamo dejavnosti s primerno in raznoliko motivacijo, boljši je odziv. Zadovoljna sem s procesom in z veseljem opazujem napredek otrok.

NAMIG

- izhajam iz želja (verbalnih in neverbalnih) otrok in pripravljam nove, zanimive motivacijske spodbude za nadaljevanje usvajanja glasbenih prvin s pomočjo lutke.

22. dan: Melodija in ritmi

Zelenček je bil zelo radoveden, kaj so otroci včeraj v vrtcu delali, kdo jih je obiskal. Povedali so mu vse o Pipi in Popo in Zelenčka učili kaj je visoko in kaj nizko. Zelenček se je trudil peti visoke tone, pa mu ni in ni šlo. Otroci so se smejali, ker se je Zelenček tako napenjal. Potem pa je zapel nizke tone in so mu otroci zaploskali. Zelenček je prosil otroke, naj nadaljujejo s ploskanjem ritma, on bo pa pel svojo pesem. Seveda otroci niso zdržali samo ploskati, ampak so tudi pripevali Zelenčkovi pesmi.

»Tako sta včeraj igrala Pipi in Popo, veš,« je rekel Gregor, »Popo je igral ritem na boben, Pipi pa je pela.« »Ja, in Popo je igral uro metronom, pa še ritem melodije in sem jaz to ugotovila,« je razlagala Ema.

»Bravo. Tole z ritmi mi pa ni popolnoma jasno. Uro ploskate? No, bom pel pesmico Marko skače, vi pa najprej ploskajte uro metronom,« je rekel Zelenček in začel peti. Otroci so takoj začeli peti zraven in ploskati mero. Potem pa je Zelenček prosil še za ritmično ploskanje besedila. Pravilno so začeli Gregor, Hana, Ema, Jera in Manca, ostali otroci so se jim postopno pridružili, pa tudi jaz z Zelenčkom.

Zelenček je ugotovil, da ploskamo tako, kot izgovarjamo zloge besed. Začel je deklamirati besedilo pesmi Marko skače, jaz pa sem z roko udarjala po tleh. Zelenček je razpredal naprej, da sliši kratke udarce in pri tra-a – vi-i dalje. Bil je navdušen, da se je naučil nekaj novega. Zaploskal je svoje ime in nato smo skupaj ploskali vsa imena otrok.

»U, kako bi rad raziskoval ritme in melodijo. Kaj, ko bi se igrali v parih. Eden izvaja ritem, drugi pa poje melodijo.«

Otroci so se razporedili v pare in tudi v trojke ter začeli vaditi in se dogovarjati, izmišljati, na kaj in kako bi igrali ritem, katero pesem bi zapeli. Za vajo so našli vsak svoje koticke v vseh treh »dvoranah«, za nastope pa smo določili Oranžno dvorano. Dogovorili smo se, da bomo vsak nastop najprej pozorno poslušali, potem pa ugibali, kdo je izvajal ritem, kako in s čim, kdo pa je izvajal melodijo.

7ANALIZA

1. Trio: Skupno petje pesmi Kot sonček sem, udarjanje mere z nogo v tla.
2. Trio: Ritem na boben, pihanje v robec (prehlajena Hana) na približno vsako drugo poudarjeno dobo, solistično petje Marko skače (ena kitica).
3. Duo: Ritem z rokama na stol, petje Mi se imamo radi na zlog la, usklajeno.
4. Duo: Petje pesmi Miška in medved, ura metronom z rokama na stol.
5. Trio: Ritem s pestmi na stol (šestnajstinke – Gašper), boben četrтинke (Adam), mrmranje izmišljene melodije v dvodobnem taktu in udarjanje z nogo ob tla na poudarjeno prvo dobo (Rok).
6. Duo: Petje v svojem tempu pesmi Kot sonček sem (Lan), ura metronom z roko na hrbtno stran brenke v hitrejšem tempu kot petje, nato bobnanje z brenko po stolu ujame tempo petja.
7. Duo: Prepletanje ritma in metruma z bobnom in brenko, petje refrena Pipi in Popo (Nejka in Gregor).

Otroci so zavzeto ugibali, največkrat pravilno. Zataknilo se je pri izvedbah, ki niso bile najbolj usklajene, zato smo »zavrteli posnetke« tako, da smo skupaj poskušali ponoviti posamezno točko.

Slika 34: Usklajena ura metronom in petje.

Zaključili smo s petjem Na planincih na zlog la, la in izmenjaje igrali uro metronom in ritem na ritmične instrumente ali kar z rokama po kolenih. Razdelili smo se v dve skupini in uprizorili pravo ansambelsko igro z metronomom, ritmom pesmi in petjem la,la,la.

NAMIG

- otroke lahko spodbudim k razmišljanju kaj vse je visoko in kaj nizko, izzovem asociacije na ta dva pojma, motiviram za raziskovanje glasovnega obsega otrok, za poslušanje različnosti (barve) glasov otrok, igra Oglasi se in povem kdo si.

23. dan: Zelenček in Kokoška – igra odmeva

Kokoška iz lutkovnega kotička je hitela Zelenčku pripovedovat, kako so lutke navdušene nad glasbenim ustvarjanjem otrok. Tudi one bi rade ustvarjale. Izmišljale bi si svoje pesmice in svojo glasbo. »Imenitno,« je zapel Zelenček ter nadaljeval s petjem izmišljenega besedila in melodije, »danes zgodaj sem vstal in v vrtec se podal, tam otroci se smehljajo in se z mano vred igrajo.« »Tebi pa tole dobro gre. Jaz moram najprej ogreti svoj glas,« je rekla Kokoška in začela kokodakati durovo lestvico. »Dobra ideja,« je pripomnil Zelenček, »jaz bom pa tvoj odmev. Potem si pa vloge lahko še zamenjava.«

Kokoška je kokodakala lestvične tone, durove kvintakorde, kvarte pa tudi oktave. Zelenček in otroci so natanko vse ponovili. Nato je bil na vrsti Zelenček, ki je pel tako melodične motive na zlog la kot tudi take bolj smešne, z različnimi barvami glasu na he,he, buuu, muuu in podobno, se igral z dinamiko in tempom. Otroci so se zelo zabavali in natančno ponovili za Zelenčkom vsak najkrajši ali najtišji zvok. Na koncu jim je šepetaje zapel povabilo v lutkovni kotiček, ker bi se lutke rade igrale igro odmeva. Vsi otroci so šli po lutke, se sami razporedili v manjše skupine ali dvojice, si našli svoj kotiček in se igrali igro odmeva.

ANALIZA

Kdor je želel, je lahko v krogu z lutkami zaigral igro odmeva. Vsi otroci, razen Erika, Klavdije, Teje in Klementine, so prikazali svojo igro. Nekateri v dvojicah, nekateri po trije, štirje, Anastazija pa sama z Zelenčkom. Slišali smo vse od izmišljarij, posameznih tonov, medmetov do petja pesmic. Otroci so se zelo zabavali.

NAMIG

- spodbujam nadaljevanje izmišljarij.

Slika 35: Zelenček in Kokoška pri igri odmeva.

24. dan: Poskus izmišljarij

Lutke so danes nastopale s svojimi izmišljarijami in prirejale mini predstave. Jera in Hana sta s svojima medvedoma peli dialog: »Če boš pojedel veliko medu, boš postal čebela.« »Ne, ne, sem prevelik in ne morem leteti...« Rok, Beno in Gašper so z lutkami uprizorili borbeni ples in peli izmišljeno besedilo na melodijo Mi se imamo radi: »La,la,la, ... jaz sem strašni Nace, na, na, na, ... jaz pa močni Jaka...« Adam in Gregor sta izbrala lutki dedka in fantka ter mrmranjem izmišljene melodije, medmeti in zlogom la,la odigrala prizor dveh glasbenikov, ki sta izgubila instrumente. Skupina petih otrok se je z lutkami igrala skrivalnice, med njimi tudi Zelenček. Cvilili so, vriskali, se smejali, zapeli krajši stavek »tukaj sem, ne boš me ujel«. V naslednji predstavi smo gledali tri mornarje na morju, eden pade v vodo, ostala dva ga rešita in oživljata. Konec je srečen. Klavdija, Ema in Neja so mrmrale izmišljeno melodijo in domiselno ozvočile dogajanje. Nič nismo pogrešali besed. Manca, Lana in Urška so bile tri miške, začarane princeske, ki so izmišljeno besedilo pele na melodijo Na planincih: »Mi smo pa majhne miške, smo začarane princeske. To nam je zelo všeč, pa ne moremo se oblečt.«

Sproščena igra je trajala kar debelo uro in se nadaljevala spontano še v igralnici po različnih kotičkih.

Opazila sem Manco, da je prišla k Anastaziji po Zelenčka in odhitela v lutkovni kotiček. Tam je na blazini ležala Lana in tožila za bolečinami v trebuhu. Zelenček jo je s pesmijo tolažil: »Saj bo bolje, bom pihnil bacile stran. O, ti moja Lana, te bom jaz pozdravil. Nič več ti ne jokaj, pa se k meni stisni.«

Slika 36: Zelenček z izmišljarijo tolaži Lano.

25. dan: Nastop s Štirimi godci

Dopoldan so otroci z vzgojiteljico vadili za nastop ob obletnici vrtca.

Popoldan pa sva si z Zelenčkom kot gledalca ogledala nastop vseh otrok iz vrtca na prireditvi v Kulturnem domu. Dobro so peli ljudske pesmi ob spremljavi harmonike (fant iz bližnje šole, včasih obiskoval naš vrtec), otroci iz naše skupine (Manca, Ema in Rok) pa so igrali na lončeni bas, »perivnk« (pralna deska) in pokrovke ter hkrati uprizarjali in dramatizirali štiri godce. Pevci (zbor) so sproščeno sedeli in v rokah držali dve polovički orehovih lupinic. Kdor je želel, je nanju igral. Občinstvo je navdušeno ploskalo in ob izhodu dobilo zlate orehe s posvetilom.

Slika 37: Štirje fantje špilajo, špilajo, špilajo...

26. dan: Od izmišljarij do Mojce Pokrajculje

V jutranjem krogu je Zelenček pozdravil otroke s petjem izmišljarije: »Dobro jutro. Danes sem prepozno vstal in si čevlje na noge narobe dal. Pa kaj, važno, da sem vesel in se bom pri vas lepo imel. Zdaj me pa k sebi vzemite in svoje dogodke sporočite.«

Vsi otroci so vzeli Zelenčka v naročje in mu večina (štirje otroci so ga samo pestovali, rekli pa nič) povedali, kaj se jim je pripetilo čez vikend, ko niso bili v vrtcu, kako se počutijo, katero novo igračo imajo doma. Nekaj jih je začelo s petjem, končalo pa s pripovedovanjem, Hana je vse zapela, nekaj otrok je samo pripovedovalo. Vzgojiteljica Irena je Zelenčku zapela, da se ima dobro, vendar pa je malo žalostna, ker otroci pri zajtrku niso upoštevali pravil lepega vedenja. Želi, da bi se pri kosilu spomnili nanje in da bo vsem prijetno.

Anastazija je Zelenčka samo pridržala v rokah in ga nekaj časa gledala v oči (tokrat je vzpostavila neverbalno komunikacijo), nato pa dala naprej. Adam se je razgovoril, kot že dolgo ne v jutranjem krogu. Zelenčku je tako zavzeto pripovedoval in ga ves čas gledal.

Ko je Zelenček zopet prispel do mene, ni odnehal s petjem: » Včeraj sem bil pa na vaji za lutkovno predstavo o Mojci Pokrajculji. Poznate pravljico?«

»Ja,« so v en glas že bolj melodično odgovorili otroci.

Zelenček: »Mojca Pokrajculja je pometala in našla...«

»Krajcarček,« so zapeli otroci.

Zelenček: »...in zanj si je kupila...«

Otroci: »Piskerček.«

Jera: »Rdečega z belimi pikami.«

In tako so otroci skupaj z Zelenčkom peli vsebino pravljice. Na koncu so lovili namišljenega zajca, tako so se vživeli.

Slika 38: Včeraj sem videl vajo za lutkovno predstavo Mojca Pokrajculja.

ANALIZA

Menim, da je važnejši proces, kako priti do zastavljenega cilja, kot pa za vsako ceno doseči končni cilj z zastavljeno metodo. Ko zaznam, da otroci niso razpoloženi ali pa jim tisti trenutek ponujeni način izvedbe dejavnosti ni všeč, jih nikakor ne silim in prigovarjam, ampak lahko spremenim metodo. Otroci danes zjutraj niso bili pripravljeni na igro petja skozi pripovedovanje. Takoj pa so se odzvali na temo Mojce Pokrajculje. Šlo je pravzaprav za glasbena vprašanja in odgovore, nekako iz tonike na dominantno in z odgovorom nazaj na toniko.

Adam je zelo napredoval pri graditvi samozaupanja. Ni več zaprt in plah otrok. Bravo, Zelenček.

Otroci so kasneje pri gibalni dejavnosti sami spodbudili vzgojiteljico, da so se pevajoč pogovarjali. Tudi v lutkovnem kotičku je bilo slišati petje in igranje. Glasbeno košaro je Zelenček namreč postavil v igralnico.

27. dan: Mojca Pokrajculja na obisku in prva vaja

Danes je v vrtec Zelenček pripeljal Mojco Pokrajculjo. Brez metle, piskra in živali. Vse je namreč pustila na vaji za predstavo. Otroci so ji prinesli majhno metlo in smetišno, ki ju uporabljajo sami, kadar pomagajo pometati po igralnici. Pisker so našli v kuhinji, živali pa v lutkovnem kotičku. Medved in lisica sta bila tam, manjkala sta volk in zajec, ki sta pri vzgojiteljici čakala popravila. Otroci ni nič motilo, da je bil volk brez enega očesa in zajec brez ušes. Pisker bo pa tudi rumen dober. Tam je še paravan in Mojca Pokrajculja gre lahko v predstavo. Otroci so si prinesli stole, medse vzeli Zelenčka in čakali, kaj bo.

»Sem Mojca Pokrajculja, pometam dan na dan, pesmi si prepevam, se prav dobro imam,...« sem pela, pometala in plesala.

Odigrala sem dvajset minut dolgo predstavo, v kateri so otroci sodelovali kot aktivni gledalci. Pomagali so ustvarjati zvoke burje, ob glasbi ugibali, katera žival bo prišla naslednja do piskra, spali so ob uspavanki in se pretegovali ter zehali v jutro. Prebujali so Mojco, da bi videla, kaj lisica dela ponoči. Na koncu so pomagali zbežati zajčku. Kako vesela je bila Mojca Pokrajculja. »Kar posodim vam pravljico, da se boste lahko igrali z njo in naredili predstavo za zaključno prireditev ob mali maturi,« je rekla in otroci so že dvigovali roke: »Jaz bom igral volka, jaz lisico, jaz bi bila Mojca Pokrajculja, ...«

Prva vaja je bila kar spontana igra. Otroci so posnemali dogajanja iz moje izvedbe predstave in dodajali svoje ideje. Med seboj so sodelovali in si pomagali: »Zdaj je volk na vrsti. Pojdi volk do piskra. Ne, zajček, ti še počakaj. Jaz bom medveda bolj počasi dala gor. Manjkajo čebele. Medved gre k čebelam po med. Daj no, umakni se, zdaj sem jaz na vrsti.«

Za paravanom je bilo zelo živahno. Pred paravanom tudi, saj vsi otroci še niso imeli vlog. Nekateri so gledali, eni pomagali kot režiserji, dva fanta sta poiskala kocke, Gregor pa je šel po boben in rekel, da bo pri medvedu špilal. Sploh pa manjka glasba, je ugotovil. Predlagala sem, da se vsi skupaj usedemo na preprogo in pogovorimo o predstavi. Otrokom sem povedala, da so priredili že dobro predstavo, vendar bi bila lahko še boljša, če bodo sodelovali prav vsi mali maturanti. Razdelili smo se na igralce in orkester. Tako je imel vsak otrok svojo vlogo. Skupaj smo preverili, če imamo vse potrebno in napisali seznam kaj še potrebujemo.

Doma bomo pogledali, če ima kdo rdeč pisker, da bomo potem nalepili samo še bele pike. Pomočnica vzgojiteljice in nekaj deklet bodo izdelale čebele in muho. Medved čebelar gre k čebelam po med, volk čuvaj pa bo odganjal muho. Zajec potrebuje še motiko, da bo lahko okopaval svoj vrt. Volk potrebuje še eno oko, gumb, zajec pa ušesa. Otroci, ki igrajo drevesa, jih bodo izdelali sami, take stožce iz papirja, kot smo jih delali za medvede in miške. Orkester pa potrebuje instrumente. Bobne že imamo, pa brenke in kitaro, pa blok flavto in instrumente iz glasbene košare. Rekla sem, da bom jutri prinesla še melodični Orffov instrumentarij.

Slika 39: Otroci in Zelenček pri ogledu Mojce Pokrajculje.

ANALIZA

Otroci iz skupine Metulji so se takoj vživeli v mojo skromno predstavo Mojca Pokrajculja. Sistematični proces igre z lutko in glasbo pripelje do tega, da otroci potrebujejo čisto malo spodbude za veliko domišljije in ustvarjalnosti. Takoj so pripravljeni in odprti za sodelovanje.

Živahna Gašper in Rok sta želela igrati volka in lisico, zadržana Neja pa je rekla, da bi bila rada Mojca Pokrajculja. Vzgojiteljica je bila presenečena, saj je Neja vedno raje v ozadju in se še nikdar ni sama javila za glavno vlogo. Sestava ni bila klasični vzorec dosedanjih sestav vlog v skupini in je bila torej presenečenje, zame pa potrditev pozitivnega šesttedenskega glasbeno-lutkovnega procesa.

28. dan: Druga vaja

Ko sem prišla v vrtec, so se otroci že igrali Mojco Pokrajculjo in komaj čakali, da prinesem instrumente. Ponudila sem jim posamezne ksilofonske in metalofonske ploščice v C, D, G in

A duru in nekaj malih metalofonov in ksilofonov, male citre in trstenke. Kakšno veselje. Spomnila sem otroke še na lepo in previdno ravnanje z instrumenti, nato pa jih pustila raziskovati.

Čez nekaj časa sem jih povabila v gledališče Mojce Pokrajculje na vajo. Igralci vadijo v Pisani dvorani, orkester pa v Oranžni dvorani. Potem, ko sem glasbenikom predlagala, naj se dogovorijo, katere instrumente bodo uporabili za posamezne živali, za burjo, za jutro in kdo bo kaj igral, sem odšla k igralcem na vajo. Najprej smo preverili vse rekvizite. Mojca Pokrajculja ima metlo, smetišno in kovanec za krajcar. Nihče doma ni našel rdečega, malo večjega piskra, zato bo rumeni dober, kasneje ga bomo oblekli v rdeč papir z belimi pikami. Lisica ima krpo za brisanje, volk ima lopar muhač in dve muhi, medved ima kozarec za med in tri čebele, zajec pa motiko in kanglico za zalivanje. Drevesa so, lahko začnemo. Mojca Pokrajculja je začela peti, otroci so ji pomagali, še jaz sem kje dodala manjkajočo besedo in pesmico smo že skoraj znali.

Ko je Mojca Pokrajculja našla krajcar, je skoraj zapela: »Našla sem krajcarček, našla sem krajcarček. Nekaj si bom zanj kupila.«

In ko so živali prihajale k piskru, je Mojca Pokrajculja vsakokrat zapela: »Kdo pa je-e?«

»Odlični ste,« sem jih na koncu pohvalila. »Mojca Pokrajculja pa mi je dala dobro idejo. Kadar je zapela svoje besedilo, sem mislila, da gledam lutkovno opero. Se spomnite posnetka opere, ki smo ga gledali? Igralci igrajo in zraven pojejo, namesto govorijo. Pa Zelenčkovih pojočih vprašanj in vaših odgovorov? Še nihče v našem vrtcu ni izvedel lutkovne opere. A bi jo mi?«

»Ja,« so bili navdušeni otroci.

»Grem še do orkestra, vi pa odigrajte predstavo tokrat kot opero.«

Pomočnica vzgojiteljice je ostala pri igralcih, mene pa je že zanimalo, kako z vajo napreduje orkester. Veliko so se že sami dogovorili. Razdelili so si instrumente in določili glasbila, ki bodo spremljala posamezne živali. Lisico citre, volka alt metalofonske ploščice, medveda boben in zajca ksilofon. Burja bodo ropotulje in panova piščal, jutro triangel in sopranske metalofon ploščice.

Manjka samo še spremljava za pesem Mojce Pokrajculje, uspavanka, spremljava za Pozdravno pesem, ko Mojca Pokrajculja zjutraj vsaki živali odredi delo in Lovljenka na koncu.

Za uspavanko sem predlagala, naj uporabijo nežne instrumente in nanje tudi tako igrajo. Takoj so zaigrali in zraven zapeli nina, nana, živali so zaspane. Za spremljavo pesmi Mojce Pokrajculje bi lahko uporabili ploščice D, G in A dura. Jaz lahko dirigiram, kdaj mora kdo igrati.

»Meni je pa bolj všeč tista glasba, ki jo imaš ti,« je rekla Manca. »Ja, dajmo tisto muziko poskusit,« je rekla še Hana.

Povedala sem jim še za lutkovno opero in kar oči so se jim zasvetile. Oporni orkester in zbor, to se pa dobro sliši.

Slika 40: »Mmm, kako je dober med!« » Ali bo volk kar z loparjem ležal na soncu?«

»Potrebujemo še prostor za medveda.«

29. dan: Tretja vaja

Bila je že generalka. Dokončno smo postavili vse na svoje mesto. Otroci so samostojno odigrali celotno predstavo. Jaz sem bila le še malo v vlogi dirigenta. Hana me je vprašala in hkrati prosila, če bom jutri na nastopu jaz dirigirala in glasbenikom pomigala, kdaj so na vrsti. Anastazija je rekla, da ne bi igrala instrumenta, ampak bi rada Zelenčka.

Kje pa sploh je Zelenček? Dva dni smo bili tako zaposleni s predstavo, da Zelenčka sploh nismo pogrešali. In če ne bi bilo Anastazije, bi Zelenček še vedno čepel v moji torbi. Tako pa

je pokukal ven, se nasmejal, pozdravil in rekel, da je vse videl in slišal. Ja kako? Saj Zelenček zna sam zlesti iz torbe, splezati na omaro in opazovati. Prav zares je bil dva dni na višji polici omare. Zelenček je rekel, da bo zelo počaščen, če bo lahko prav on napovedal lutkovno opero Mojca Pokrajculja. Anastazija je rekla, da mu bo pomagala.

Slika 41: Zelo pomembne glasbene priprave.

30. dan: Nastop – izvedba opere Mojca Pokrajculja

Z otroki smo pripravili sceno v avli vrtca, prinesli mize in nanje položili instrumente. Igralci so za paravan pripravili rekvizite. Ko so se gledalci (otroci in vzgojiteljice iz drugih skupin vrtca) namestili na svoja mesta in se umirili, je Zelenček napovedal predstavo.

Slika 42: Zelenček napoveduje predstavo in pogumna Mojca Pokrajculja.

Slika 43: Lutkovni orkester in zbor.

Slika 44: Lisica čistilka in volk čuvaj.

Slika 45: Še en lep priklon in bučen aplavz.

ANALIZA

Otroci skupine Metulji so dokazali, da je bil proces od spontane igre do gledališke igre uspešen. Sodelovali so vsi otroci, delali na skupnem cilju – nastopu in niso bili obremenjeni z režijo. Ohranili so svojo igro z dodanimi gledališkimi elementi.

Če nam je vzgojiteljem in otrokom pomembnejši proces kot sam končni izdelek, potem je prav zagotovo tudi cilj dober.

ANALIZA NATANČNEJE OPAZOVANIH OTROK IN MNENJE VZGOJITELJICE

Že v dnevnikih analizah podrobneje opisujem posamezne otroke in beležim njihov napredek. Z vzgojiteljico skupine sva analizirali prav vsakega otroka. V diplomsko nalogo pa uvrščam analize otrok, ki so brez dvoma potrdili teorijo, da lutka vpliva na otrokov celostni razvoj.

Anastazija: nežna, zasanjana, počasna, bolj vase zaprta deklica, potrebovala je pozornost in nežnost vzgojiteljice, največ se je igrala s sebi enako deklico. Lutka je bila zanjo čudežno sredstvo, popolnoma jo je prevzela. Vživela se je v Zelenčka z glasom in celotno mimiko telesa. Nikoli se ni zmotila, z lahkoto je menjavala glasova, kadar se je Zelenček pogovarjal z Anastazijo. Postal je njen zaveznik, ki ji je odprl pot do komunikacije z drugimi otroki iz skupine. Pri izdelovanju lutk je uživala, bila je natančna, ustvarjalna in iznajdljiva. S svojimi lutkami se je igrala tako sama kot tudi z drugimi otroki, največ z Nejko, s katero sta skupaj z

lutkami zaživeli v svojem svetu domišljije. Pri spontani igri so bile njene lutke odprte, živahne, zgovorne, pri nastopanju pred publiko pa bolj redkobesedne, a neverbalno aktivne. Anastazija ima zelo dobro animacijsko sposobnost, ni pa vajena javnega nastopanja. Nikoli ni želela v ospredje, zato je popolnoma presenetila, ko je sama prosila, če z Zelenčkom lahko napove lutkovno opero Mojca Pokrajculja. Postala je samozavestnejša deklica.

Manca: radovedna, ustvarjalna, dominantna deklica, ki se zaveda svojih voditeljskih sposobnosti, zato je včasih kar zahtevala ubogljivost ostalih otrok. Zelo rada nastopa, prepeva, dramatizira, vedno želi biti v glavni vlogi. Rada sprejema pohvale, ob grajah je užaljena. Težko se prilagaja drugim. V svetu lutk je velikokrat njena dominantnost izpuhtela. Lutka miška, ki jo je zelo natančno in domiselno izdelala, je še vedno velikokrat dajala ideje za igro, vendar ni bila tako ukazovalna in se je znala prilagajati tudi drugim lutkam. Rada se je igrala tudi z že narejenimi lutkami iz kotička, spretno spreminjala glasove, karakterje in z lutko Zelenčkom tolažila prijateljico. Pri predstavi Mojca Pokrajculja si je izbrala zbor in orkester.

Gregor: bister, samosvoj deček, zelo resen za svoja leta, z dokaj realističnim pogledom na svet, z bogatim besednim zakladom, do sovrstnikov zadržan, vendar pozoren do njih, kadar je bilo po njegovem mnenju to potrebno. Prihod lutke mu je odprl drugačen svet. Preko nje je pokazal svoja močna področja umetnosti in jih še bolj krepil ter razvijal. V glasbi, plesu in animaciji z lutkami je užival ter postal sproščen otrok, ki zlahka prehaja iz realnega v domišljjski svet in obratno. Sodeloval je v različnih vlogah, rad je nastopal in svoje vloge tudi odlično interpretiral. Pri Mojci Pokrajculji je igral zajčka.

Rok: notranje občutljiv deček, težko sprejema kritiko, na agresiven način si želi pridobiti pozornost sovrstnikov, težko se sam igra oziroma poišče zaposlitev, rad nagaja drugim otrokom, zato se ga izogibajo. Ima kratko koncentracijo, pri vodenih dejavnostih postane nemiren. Animacija z lutko pa je pritegnila njegovo pozornost. Rad je spremljal vse dejavnosti, na svoj živahen način sodeloval, na hitro je izdelal lutko medveda (brez nog), s katerim se je lahko v spontani igri igral dvoboje in ravsanje z drugimi medvedi. Na kratkih nastopih je bil njegov medved prijazen, smešen in neroden. Pri lutkovni operi je pri spontani igri igral lisico, na nastopu je želel igrati v orkestru. Njegova koncentracija je trajala od začetka do konca predstave. Z nasmehom na ustih je prvi vstal in se globoko priklonil.

Mnenje vzgojiteljice: Projekt je izpolnil moja pričakovanja in zastavljene cilje. Lutke so prebudile domišljijo in ustvarjalnost otrok, v skupini pa smo obogatili dejavnosti s področja umetnosti na drugačen način, kot so otroci vajeni. Mojčin način dela je spodbudil in opogumil tudi ostale vzgojiteljice, saj imamo kar velikokrat težave z daljšo koncentracijo otrok pri posameznih dejavnostih, še posebno takrat, ko je treba vsebine ponavljati ali vaditi za prireditve. Vzgojiteljice pogostokrat tudi ne upamo tako sproščeno vzeti lutko v roke pri vsakdanjih dejavnostih. Obremenjene smo s pripravo, izgledom lutke, negotovostjo ali jo bomo znale animirati in podobno. V jutranjem krogu sem kar pogostokrat uporabila plišaste igrače, ki so se stiskale k zadržanim otrokom in jih spodbujale k verbalni komunikaciji. Lutke pa smo vzgojiteljice ali otroci igrali le na kakšni prireditvi.

Otroci moje skupine so celo leto intenzivno razvijali področje umetnosti, še zlasti glasbo in ples, Mojčin projekt pa je bil pika na i. Prav vsi otroci so napredovali in se nevede preko igre z lutko veliko naučili, krepili socialne veščine in samozavest. Najbolj pa me je presenetila njihova želja po nenehnem ponavljanju usvojenih vsebin. Brez težav smo povezovali tudi vsa ostala področja med seboj in sledili rednemu letnemu delovnemu načrtu. Slovesnost male mature je bila letos drugačna od vseh ostalih do sedaj, saj smo celotnemu vrtcu in kasneje staršem ponosno odigrali lutkovno opero Mojca Pokrajculja.

4.0 ZAKLJUČEK

Posredna komunikacija z lutko me je že takoj prvi dan v vrtcu povezala z otroki. Otroci so se sprostili, uspešno sodelovali pri dejavnostih, sprejemali nova znanja, ustvarjali in poustvarjali. Z lutkami je potekalo učenje na zabaven in sproščen način. Otroci so nove glasbene vsebine usvojili mimogrede in se niti niso zavedali, da so se preko igre veliko naučili in dosegli zastavljene cilje. Razvijali so domišljijo, saj so pridobljene informacije in izkušnje domiselno uporabljali v kreativni igri z lutko. Razvijali so pozitivno samopodobo in krepili samozavest. Sami so izdelali svoje lutke in male instrumente ter uspešno uprizarjali predstave v manjših skupinah tako, kot so si sami zamislili in na koncu našega druženja dodali še vsak svoj nepogrešljiv in unikatni prispevek k lutkovni operi. Otroci so pri skupinskem ustvarjanju sodelovali, si medsebojno pomagali, usklajevali mnenja, se dogovarjali, dopuščali različnosti, prisluhnili drug drugemu, reševali medsebojne konflikte in tako razvijali socialno-interakcijske spretnosti. Prek spontanega besednega izražanja so bogatili besedni zaklad. S pomočjo lutke so hitreje usvojili zahtevne glasbene vsebine. Močno so bili motivirani za nenehno ponavljanje in utrjevanje naučenega. Dosegli so cilje, ki jih otroci, pri katerih za usvajanje glasbenih elementov nisem uporabila lutke, niso dosegli.

Aktiven ustvarjalni proces z lutko v roki in brez prisile je tako podprl otrokov celostni in uravnotežen razvoj.

Potrjujem predvidevanje iz uvoda diplomske naloge: vključitev lutke je bistveno prispevala k večji ustvarjalnosti in poustvarjalnosti otrok na glasbenem področju.

Slika 46: Zelenčkov zaključek

Kaj je prav in kaj ni prav v naši lepi naravi, je ravno tako, kot ni prav, da je čevelj na glavi. Hi, hi, hi, ne sprašujte se preveč, kaj je prav in kaj ni, vzemite lutko v roke, pa bo vse lepo in prav. Srečno!

5.0 LITERATURA

1. Geršak, V., Borota, B., Korošec, H., Majaron, E. (2006): *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Pedagoška fakulteta.
2. Korošec, H., Majaron, E. (2002): *Lutka iz vrtca v šolo*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
3. Kroflič, R. (et.al) (2001): *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.
4. Pesek, A. (1997): *Otroci v svetu glasbe*. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
5. Shehan Campbell, P. (1995): *Music in Childhood. From Preschool through the Elementary Grades*. New York: Schirmer Books.
6. Voglar, M. (1989): *Otrok in glasba*. Ljubljana: DZS.
7. Voglar, M. (1984): *Rad imam glasbo*. Ljubljana: DDU Univerzum.
8. Voglar, M. (1985): *Mali instrumenti*. Ljubljana: DZS.
9. Voglar, M., Škerjanc, D. (1997): *Zbirka pesmi in glasbenih didaktičnih iger za predšolske otroke*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
10. Voglar, M. (1979): *Kako približamo otrokom glasbo*. Ljubljana: DDU Univerzum.

6.0 PRILOGA

Miška in medved

Glasba: Igor Potočnik

Besedilo: Mojca Pavlič Drnovšek

6 1. Miška re - kla je me - dve - du, da - bi ra - da se i - gra - la, te - kla skri - va -

11 la ple - sa - la. _____ Mi - ška re - kla je me - dve - du,

16 da bi ra - da se lo - vi - la, brž zno - ga - mi po - dro - bi - la. _____

22 — Me - dved po - ča - si za mi - ško ca - plja, brun - da so -

27 pi - ha go - dr - nja - a - a. Me - dved po - ča - si za

mi - ško ca - plja, brun - da so - pi - ha go - dr - nja. _____

2. Miška rekla je medvedu,
da bi rada se igrala:
tekla, skrivala, plesala.
Miška rekla je medvedu,
da se mu bo hitro skrila
in je v luknjico skočila.
Medved počasi za miško caplja:
"Kam se je skrila?" godrnja ...

3. Miška rekla je medvedu,
da bi rada se igrala:
tekla, skrivala, plesala.
Miška rekla je medvedu:
"Zdaj bova pa zaplesala,"
in mu tačko je podala.
Medved počasi na mestu caplja,
miška okrog njega stopiclja ...

4. Teka, teka, teka, ...
Miška rekla je medvedu:
"Zdaj bova pa zaplesala!"
in mu tačko je podala.
Copa, Copa, Copa ...
Medved počasi na mestu caplja,
miška okrog njega stopiclja.